

EKONOMIKAS UN KULTŪRAS AUGSTSKOLA

Studiju programma „Grāmatvedība un audits”

Arnita Skrīvele

**AUTOTRANSPORTA PAKALPOJUMU
NOZARES UZNĒMUMA
SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS FINANŠU
REZULTĀTU ANALĪZE**

Bakalaura darbs

Darba zinātniskais vadītājs

profesors, Dr.oec. S. Keišs

Rīga - 2020

Noslēguma darba novērtējuma lapa

Bakalaura darbs “Autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rezultātu analīze.”

(turpmāk teksta – Darbs) ir izstrādāts Ekonomikas un kultūras augstskolas studiju programmā “Grāmatvedība un audīts”.

Es, Arnita Skrīvele, kā Darba vienīgais autors, atļauju / neatļauju

Ekonomikas un kultūras augstskolai publiskot savu Darbu pilnā apjomā (ieskaitot arī pilna Darba komplektācijā ietilpstošus Darba failus).

.....

(paraksts, datums)

Darba zinātniskais vadītājs: Staņislavs Keišs

.....

(vārds, uzvārds)

(paraksts, datums)

Darba normkontrolieris:

.....

(vārds, uzvārds)

(paraksts, datums)

Darba recenzents:

.....

(vārds, uzvārds)

(paraksts, datums)

Darbs ir ieteikts aizstāvēšanai Valsts pārbaudījuma komisijā.

Studiju programmas “Grāmatvedība un audīts” direktors Staņislavs Keišs

Bakalaura darbs aizstāvēts Valsts pārbaudījuma komisijas 20... gada sēdē un novērtēts ar atzīmi ()

Valsts noslēguma komisijas priekšsēdētājs

.....

.....

(vārds, uzvārds)

(paraksts, datums)

ANOTĀCIJA

Arnita Skrīvele. Bakalaura darbs. Autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rezultātu analīze. – Rīga: Ekonomikas un kultūras augstskola, 2020.

Bakalaura darba apjoms ir 68 lappuses (neskaitot pielikumus). Darbs satur 18 pielikumus uz 18 lpp. Bakalaura darbs sastāv no Ievada, Analītiskā apskata daļas, Situācijas izpētes daļas, Pētījuma rezultātu daļas, Secinājumu un priekšlikumu daļas un Izmantotās literatūras un informācijas avotu saraksta. Darbs satur 27 tabulas, 21 formulu, 18 pielikumus un 35 izmantotās literatūras un informācija avotus.

Pētījuma aktualitāte: Autotransporta pakalpojumu sniegšana ir būtiska Latvijas tautsaimniecības nozare, tāpēc saimnieciskās darbības finanšu analīze dod iespēju nozarei kopumā, kā arī konkrētiem uzņēmumiem prognozēt finanšu rezultātus, secināt vai visi finanšu resursi tiek efektīvi izmantoti saimnieciskās darbības nodrošināšanā. Uz iegūto rezultātu pamata, ir iespējas veikt uzņēmuma saimnieciskās darbības pilnveidošanas iespējas finanšu stāvokļa uzlabošanai.

Pētījuma mērķis: Izanalizēt autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rezultātus.

Pētījuma metodes: Darba izstrādes procesā, darba autore izmanto divas datu ieguves metodes - dokumentu analīzes metodi un sekundāro datu analīzes metodi. Pētījuma laikā iegūto rezultātu apstrādei un apkopošanai, tiek izmantotas trīs datu apstrādes metodes - finanšu analīzes metode, statistisko datu apstrādes metode, kā arī grafiskās analīzes metodi.

Sasniegtie rezultāti: Veikta pētāmo uzņēmumu finanšu rezultātu analīze un uz šīs analīzes pamata izstrādāti priekšlikumi uzņēmumu saimnieciskās darbības finanšu rezultātu uzlabošanai.

Atslēgas vārdi: autotransporta pakalpojumu nozare; nozares uzņēmumi; finanšu analīze; Latvija.

ANNOTATION

Arnita Skrivele. Bachelor Thesis. Analysis of the financial results of the economic activity of a car transport service company. – Riga: Higher School of Economics and Culture, 2020.

The volume of the Bachelor thesis is 68 pages (not including appendices). The thesis contains 18 appendices on 18 pages. The Bachelor's thesis consists of Introduction, Analytical Review, Case Study, Research Results, Conclusions and Proposals, and List of References and other sources of information. It contains 27 tables, 21 formulas, 18 appendices, and 35 references.

Research relevance: The provision of road transport services is an important sector of the Latvian economy, therefore the financial analysis of economic activity enables the sector as a whole, as well as specific companies to forecast financial results, to conclude whether all financial resources are effectively used for ensuring economic activity. On the basis of the results obtained, if necessary, there are opportunities for the improvement of the financial performance of the enterprise.

Research goal: Analyze the financial performance of the road transport company.

Research methods: In the process of developing the work the author uses two methods of collecting data, a method for analyzing documents and a method for analyzing secondary data. For the processing and compilation of results obtained during the study, three methods of data processing are used, the method of financial analysis, the method of processing statistical data, and the method of graphic analysis.

Main findings: A financial analysis of the companies has been made and based on this analysis, proposals for improving the financial results of the business operations have been developed.

Keywords: car transport service; industry companies; financial analysis; Latvia.

АННОТАЦИЯ

Арнита Скривеле. Бакалаврская работа. Анализ финансовых результатов деятельности компании, работающей в сфере автомобильных перевозок. - Рига: Высшая школа экономики и культуры, 2020.

Объем дипломной работы составляет 68 страниц (не считая приложений). Бакалаврская работа содержит 18 приложений на 18 страницах. Работа состоит из Введения, раздела Аналитического обзора, раздела Анализа ситуации, раздела Результаты исследования, раздела Выводов и предложения, а также списка использованной литературы. Работа содержит 27 таблиц, 21 формулу, 18 приложений и 35 источников использованной литературы.

Актуальность исследования: предоставление услуг автомобильного транспорта является важным сектором экономики Латвии. Следовательно, финансовый анализ экономической деятельности позволяет сектору в целом, а также отдельным компаниям прогнозировать финансовые результаты. Что, в свою очередь, позволяет сделать вывод о том, эффективно ли используются все финансовые ресурсы для обеспечения экономической деятельности. На основании полученных результатов, в случае необходимости, создаются возможности для улучшения финансовых показателей деятельности предприятия.

Цель исследования: проанализировать финансовые результаты хозяйственной деятельности предприятия в сфере автотранспортных услуг.

Методы исследования. В процессе разработки работы, автор использует два метода получения данных - метод анализа документов и метод вторичного анализа данных. При обработке и обобщении полученных во время исследования результатов используются три метода обработки данных - метод финансового анализа, метод статистического анализа данных, а также метод графического анализа.

Достигнутые результаты. Проведен анализ финансовых результатов исследуемых компаний, и на основе этого анализа были разработаны предложения по улучшению финансовых результатов хозяйственной деятельности компаний.

Ключевые слова: автотранспортная отрасль; промышленные компании; финансовый анализ; Латвия.

SATURS

IEVADS.....	7
1. ANALĪTISKAIS APSKATS	10
1.1. Finanšu analīzes nozīme un jēdziena skaidrojums	10
1.2. Finanšu analīzes veidi, to uzdevumi un mērķi.....	13
1.3. Autotransporta pakalpojumu sniegšanas tiesiskais regulējums	23
2. SITUĀCIJAS IZPĒTE.....	26
2.1. Autotransporta pakalpojumu nozares raksturojums.....	26
2.2. SIA “Pallogs” saimnieciskās darbības raksturojums	27
2.3. SIA “Pallogs” saimnieciskās darbības finanšu rādītāju analīze.....	30
2.3.1. Ieņēmumu un izdevumu analīze.....	30
2.3.2. Likviditātes un maksāspējas analīze	37
2.3.3. Ilgtermiņa ieguldījumu un līdzekļu aprites analīze	40
2.3.4. Peļņas un rentabilitātes analīze	43
3. PĒTĪJUMA REZULTĀTI	48
3.1. Autotransporta pakalpojumu nozares piecu uzņēmumu raksturojums un salīdzinošā analīze	48
3.2. Autotransporta pakalpojumu nozares vidējo finanšu rādītāju salīdzinājums ar pētāmo uzņēmumu datiem	55
3.3. Autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmumu turpmākās attīstības iespējas	58
SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI	61
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS	64
PIELIKUMI	68

IEVADS

Transporta pakalpojumi ir stratēģiska Latvijas tautsaimniecības nozare, kas tieši ietekmē visu Latvijas iedzīvotāju ikdienu nodrošinot preču plūsmu pie patērētāja. Transporta pakalpojumus nodrošina dzelzceļa, ostu, gaisa un sauszemes autopārvadājumi. Transporta pakalpojumu sniegšanas nozarē Latvijā strādā vairāk kā 7800 uzņēmumu kas nodarbina kopumā 80,7 tūkstoši cilvēku.

Katra uzņēmuma darbības mērķis ir uzņēmuma vērtības palielināšana. Lai uzņēmums varētu augt un sekmīgi attīstīties ir vajadzīga konkurence. Tai pieaugot, ikvienam vadītājam ir jāspēj pieņemt būtiskus biznesa lēmumus, kas palielina uzņēmuma vērtību. Lai to varētu izdarīt, ir precīzi jāzina sava uzņēmuma finanšu rādītāji, tādēļ uzņēmuma grāmatvedības darbs ir jāorganizē tā, lai jebkurā brīdī būtu iespējams aprēķināt uzņēmuma šā brīža likviditāti, rentabilitāti un citus, lēmumu pieņemšanai, nepieciešamos finanšu rādītājus.

Uzņēmuma finanšu rādītāju rezultāti ir aktuāli gan iekšējiem, gan ārējiem lietotājiem. Pie ārējiem finanšu rezultātu lietotājiem pieder sadarbības partneri, kredītiestādes, līzinga kompānijas un citas ieinteresētās personas. Lai uzņēmums varētu attīstīties, ne vienmēr pietiek ar uzņēmuma īpašumā esošajiem līdzekļiem, bieži nākas ņemt aizņēmumus no kredītiestādēm, lai veiktu jaunas investīcijas uzņēmuma attīstībā un paplašināšanā. Šādos gadījumos ir ļoti svarīgi, lai uzņēmuma finanšu rādītāji būtu vispārpieņemto normu robežās, un neradītu nelabvēlīgu lēmumu pieņemšanu no kredītiestādes puses. Savukārt, lai tā nenotiktu, uzņēmuma īpašniekiem un vadībai ir jābūt informētiem par uzņēmuma finanšu rādītājiem, kas sniedz patiesu priekšstatu par uzņēmuma darbības efektivitāti. Regulāri sekojot līdzi finanšu rādītāju izmaiņām, uzņēmuma vadība var laikus atklāt un kontrolēt radušās problēmas, kā arī mainīt situāciju uzņēmumā, novēršot problēmas, lai uzlabotu finanšu rādītājus un uzņēmuma darbības efektivitāti. Uzņēmuma finanšu rādītājiem ir jābūt objektīviem, konkrētiem, operatīviem, tiešiem, kas patiesi atspoguļo uzņēmuma finansiālo situāciju.

Veicot autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rādītāju analīzi, tiek iegūta informācija, kas ļauj izprast uzņēmuma darbību, izprast problēmas kas ir uzņēmumā, noteikt cik efektīvi uzņēmums darbojas, kā arī noteikt uzņēmuma saimnieciskās darbības virzienu attīstības iespējas. Šajā darbā autore pēta sava prakses uzņēmuma SIA "Pallogs" kopējos saimnieciskās darbības finanšu rezultātus, kā arī, iespēju robežās, atsevišķi autotransporta pakalpojumu darbības virziena finanšu rezultātus. Darba

autore izstrādā uzņēmuma ieņēmumu un izdevumu uzskaites pilnveidošanas iespējas un aprēķina saimnieciskās darbības finanšu rezultātus. Tiek analizēti iegūtie rezultāti un uz to pamata izdarīti secinājumi, kā arī izstrādāti priekšlikumi situācijas uzlabošanai.

Bakalaura darba pētījuma objekts ir autotransporta pakalpojumu sniegšanas uzņēmumi. Pētījuma priekšmets ir saimnieciskās darbības finanšu rezultāti.

Bakalaura darba mērķis ir izanalizēt autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rezultātus.

Mērķa sasniegšanai tiek izvirzīti šādi darba uzdevumi:

1. Izpētīt autotransporta pakalpojumu nozares saimnieciskās darbības finanšu analīzes teorētiskos aspektus;
2. Raksturot autotransporta pakalpojumu nozares specifiku un veikt saimnieciskās darbības finanšu rādītāju analīzi;
3. Veikt nozares uzņēmumu saimnieciskās darbības finanšu rādītāju analīzi;
4. Izstrādāt secinājumus un sagatavot priekšlikumus.

Lai veiktu šo pētījumu tiek pielietotas dažādas pētījumu datu ieguves un apstrādes metodes. Izmantojot dokumentu analīzes un sekundāro datu apstrādes metodi tiek veikta teorētiskā un praktiskā izpēte par finanšu rezultātu analīzi un šo rezultātu lomu uzņēmējdarbībā. Pētījumā izmantoto datu apstrādei tiek pielietota statistisko datu apstrādes metode. Pielietojot finanšu analīzes metodi, iegūtie dati tiek salīdzināti un analizēti. Lai būtu vizuāli pārskatāmāki pētījumā iegūtie rezultāti, tie tiek atspoguļoti, izmantojot grafisko metodi.

Šajā darbā ir sekojoši pētījuma ierobežojumi: tiek analizēts viens no diviem pētāmā uzņēmuma saimnieciskās darbības virzieniem – autotransporta pakalpojumu sniegšana, bet netiek analizēts otrs - kokapstrādes saimnieciskās darbības virziens; analizēti un salīdzināti pieci autotransporta pakalpojumu uzņēmumi; autotransporta uzņēmumu salīdzinošai analīzei tiek izmantota tikai publiski pieejama informācija; pētījuma gaitā ir izmantoti dati par laika posmu no 2016.gada līdz 2018.gadam.

Bakalaura darbs sastāv no trīs daļām, katra daļa ir sadalīta nodaļās. Analītiskā apraksta daļā tiek raksturoti finanšu analīzes veidi, to nozīme un uzdevumi uzņēmējdarbībā, balstoties uz teorētisko bāzi, izpētot Latvijas Republikas tiesību aktus un speciālajā literatūrā sniegtos skaidrojumus, kā arī izpētīts autotransporta pakalpojumu sniegšanas normatīvais regulējums, balstoties uz Latvijas un Eiropas Savienības tiesību aktiem. Situācijas izpētes daļā darba

autore raksturo autotransporta pakalpojumu nozares nozīmi Latvijas tautsaimniecībā, kā arī pētāmā uzņēmuma SIA "Pallogs" saimnieciskās darbības raksturojumu un finanšu rādītāju aprēķinus, izvērtējumu un analīzi. Trešajā – pētījuma rezultātu daļā - darba autore veic autotransporta pakalpojumu nozares piecu uzņēmumu salīdzinošo analīzi, transporta pakalpojumu nozares vidējo finanšu rādītāju analīzi, kā arī sniedz ieskatu autotransporta pakalpojumu nozares turpmākās darbības attīstības iespējās. Darba nobeigumā ir apkopoti secinājumi un izstrādāti priekšlikumi.

Darba izstrādes laikā galvenokārt tika secināts, ka:

1. SIA "Pallogs" autotransporta pakalpojumu darbības virziens strādā ar peļņu tikai 2018.gadā, kas bija 84 725 EUR, bet iepriekšējos gadus šis virziens nesa tikai zaudējumus, kas tika segti no kokapstrādes darbības virziena ieņēmumiem.
2. SIA "Pallogs" kopumā debitoru parādu iekasēšanas periods no 71 dienas 2016. gadā ir palielinājies līdz 99 dienām 2018.gadā, savukārt aprēķinot atsevišķi debitoru parāda iekasēšanas ilgumu autotransporta pakalpojumu darbības virzienam, tas ir no 338 dienām 2016. gadā samazinājies līdz 254 dienām 2018.gadā.
3. SIA "Pallogs" kopumā kreditoru aprites ilgums no 109 dienām 2016. gadā ir palielinājies līdz 171 dienai 2018.gadā, bet uzņēmuma transporta pakalpojuma darbības virziena kreditoru aprites ilgums no 269 dienām 2016.gadā ir samazinājies līdz 242 dienām 2018.gadā.
4. Nozares vidējais kopējās likviditātes koeficients ir 1,24, bet SIA "Pallogs" kopējās likviditātes koeficients ir 1,26, tas nozīmē, ka neskatoties uz neto apgrozījuma un neto peļņas lieluma atšķirībām, likviditātes rādītāji ir ļoti līdzīgi, un tas ļauj veikt dažāda lieluma uzņēmumu finanšu rādītāju salīdzinošo analīzi.

1. ANALĪTISKAIS APSKATS

1.1. Finanšu analīzes nozīme un jēdziena skaidrojums

Uzņēmumu dibināšanas galvenais uzdevums ir gūt peļņu, tāpēc uzņēmumiem ir jāspēj strādāt tā, lai varētu segt visus saimnieciskās darbības izdevumus. Mēdz būt gadījumi, kad uzņēmuma dibināšana notiek dažādu sociālu vai personīgu iemeslu dēļ, taču arī šādā gadījumā uzņēmums nevar ilgstoši strādāt ar zaudējumiem. Uzņēmuma veiksmīgai attīstībai, uzņēmējam ir nepieciešamas daudzpusīgas zināšanas, kas palīdzēs orientēties juridiskajos, nodokļu un grāmatvedības jautājumos. Lai uzņēmējs varētu izvērtēt sava uzņēmuma turpmākās darbības attīstības iespējas var veikt uzņēmuma finanšu analīzi. Uzņēmuma finanšu analīze sniedz priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli, tā darbības rezultātiem, atklāj tā stiprās un vājās puses, ļauj prognozēt uzņēmuma tālākās attīstības virzienu. Šī informācija ir noderīga uzņēmuma iekšējai lietošanai, tas ir uzņēmuma valdei, gan arī ārējiem lietotājiem – kreditoriem, investoriem, valsts institūcijām, neatkarīgajiem auditoriem, kā arī darbiniekiem un citiem interesentiem.

Finanšu analīze ir uzņēmuma finanšu rādītāju novērtējums, kas sniedz iespēju izvērtēt attiecīgā uzņēmuma likviditātes, aktivitātes, kapitāla struktūras un ienesīguma, kā arī citus rādītājus. “Finanšu analīze ir paredzēta, lai noteiktu relatīvos uzņēmuma trūkumus un nepilnības. Finanšu pārskata analīze izceļ galvenos uzņēmuma darbības aspektus” (Brigham & Houston, 2013, 37.lpp.). “Finanses ir attiecību sistēma finanšu resursu veidošanās, sadales un izmantošanas sfērā, tas ir, finanšu sfērā, kura apkalpo reālus materiālo labumu ražošanas un maiņas procesus” (Staņislavčik, 2008, 10.lpp.). Uzņēmuma finanses ietver sevī visas ekonomiskās attiecības, kas rodas uzņēmumam sadarbojoties ar citiem ekonomiskajiem subjektiem veicot jebkādas finansiālās darbības.

“Finanšu pārvaldība ir stratēģiski svarīga, un tā ir viena no galvenajām uzņēmuma vadīšanas sastāvdaļām, un izmantojot tās principus un metodes ir iespējams panākt:

- uzņēmuma vērtības palielināšanu;
- darbības efektivitātes paaugstināšanu;
- rentabilitātes un stabilitātes nodrošināšanu;
- izvairīties no finanšu zaudējumiem un neracionālām izmaksām” (Rurāne, 2019, 6.lpp.).

Lai uzņēmums varētu veikt kvalitatīvu finanšu rādītāju analīzi ir nepieciešami finanšu informācijas avoti. Par šādiem avotiem parasti tiek izmantoti uzņēmuma finanšu pārskati, kas tiek sagatavoti uzņēmuma grāmatvedībā, galvenokārt tās ir grāmatvedības bilances un peļņas vai zaudējumu pārskati. “Finanšu pārskats ir uzņēmuma sagatavots publiski pieejams dokuments, kurā tiek iekļauti finanšu rezultāti par pārskata periodu un atspoguļots finansiālais stāvoklis pārskata perioda beigās, norādot arī attiecīgus iepriekšējā pārskata gada datus” (Leibus u.c., 2016, 272.lpp.). Uzņēmuma finanšu pārskatu sagatavošanas kārtību nosaka *Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums* un likums *Par grāmatvedību*, kā arī uz šo likumu pamata izdotie Ministru Kabineta noteikumi un citi grāmatvedību un finanšu pārskatus reglamentējošie normatīvie dokumenti.

Finanšu pārskati ir jāsagatavo tā, lai grāmatvedības jautājumos kompetenta trešā persona apskatot finanšu pārskatus gūtu skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli. Tāpēc uzņēmuma grāmatvedībā visai informācijai jābūt patiesai, pilnīgai, saprotamai, savlaicīgai un pamatotai uz attaisnojuma dokumentiem. Finanšu pārskatiem ir jābūt objektīviem un tiem jāsniedz paties un skaidrs priekšstats par uzņēmuma finansiālo stāvokli, lai tas izdotos, “finanšu pārskata sagatavošanā ir jāievēro šādi pamatprincipi:

- darbības turpināšana;
- konsekvence;
- uzkrāšana;
- ieņēmumu un izmaksu saskaņošana;
- izmaksu princips;
- piesardzība;
- būtiskums;
- savstarpējā neieskaitīšana;
- salīdzināmība” (Leibus u.c. 2016, 272.lpp.).

Lai finanšu pārskati būtu sagatavoti ievērojot iepriekš minētos principus, ir ļoti svarīga uzņēmuma grāmatveža atbildība ieņemamajam amatam. “Lai kārtotu grāmatvedību atbilstoši tai izvirzītajām prasībām, ļoti svarīgi ir pareizi saprast grāmatvedības terminus, piemēram atšķirt ieņēmumus no ienākumiem” (Leibus, 2016, 8.lpp.), jo ieņēmumi ir uzņēmuma apgrozījums jeb visas no saimnieciskās darbības saņemtās summas, savukārt ienākumi ir

peļņa no uzņēmuma saimnieciskās darbības. Katrā uzņēmumā grāmatvedības darba organizācija var atšķirties, tomēr būtiski ir lai grāmatvedības darbs tiktu veikts profesionāli kvalitatīvi. Grāmatvedību var kārtot izmantojot datorprogrammas, tomēr ar to vien nepietiek, grāmatvedim ir nepieciešamas labas teorētiskās zināšanas finanšu grāmatvedībā, ekonomikā un nodokļu uzskaitē. “Grāmatvedības galvenie uzdevumi ir:

- nodrošināt uzņēmuma vadību ar nepieciešamo informāciju saimnieciskās darbības analīzei un lēmumu pieņemšanai;
- kontrolēt uzņēmuma materiālo, darbaspēka un finanšu resursu izmantošanu un īpašuma saglabāšanu;
- sagatavot finanšu pārskatu lietotājiem patiesu un pilnīgu informāciju par uzņēmuma finanšu stāvokli, saimnieciskās darbības rezultātiem un saistībām;
- aprēķināt nodokļus un nodevas;
- kontrolēt norēķinus ar citiem uzņēmumiem un institūcijām” (Leibus, 2019, 25.lpp.).

Uzņēmējdarbība ir saistīta ar dažādiem riskiem. Efektīvu uzņēmuma vadīšanu un stratēģisku lēmumu pieņemšanu ietekmē pareiza risku apzināšana un pārvaldīšana. Šādās situācijās liela nozīme ir grāmatvežu profesionalitātei. Grāmatvedim ir jābūt objektīvam, atbildīgam un precīzam, patiesam un godīgam, viņš nedrīkst pārkāpt likumus un uzņēmuma grāmatvedības uzskaites principus, viņam ir jāievēro profesionālās ētikas kodekss. Lai gan Latvijā grāmatvežu ētika netiek reglamentēta ar tiesību aktu palīdzību, “tomēr grāmatveža profesijas standarts nosaka, ka:

- profesionālās darbības veikšanai nepieciešamā profesionālā kompetence ir arī spēja ievērot profesionālo ētiku;
- profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešama prasme ievērot profesionālās ētikas principus un zināšanas par profesionālo ētiku lietošanas līmeni” (Leibus u.c. 2018, 304.lpp.).

Profesionālā kompetence ir vissvarīgākā pamatprasība grāmatvedības profesijas pārstāvim. Pamatojoties uz profesionālo kompetenci, grāmatvedis sastāda finanšu pārskatus, kas sniedz ticamu finanšu informāciju. Ir svarīgi, lai grāmatveža darba devēji un klienti ticētu sagatavotajos finanšu pārskatos atspoguļotajai informācijai un grāmatveža sniegto pakalpojumu kvalitātei. Grāmatvedim jāprot saglabāt konfidencialitāte attiecībā pret darba devēju un klientu sniegto informāciju, izņemot gadījumus, kad viņam ir dota atļauja šo

informāciju izpaust, vai ir iestājies juridisks vai profesionāls pienākums šo informāciju izpaust. Īpaša konfidencialitāte ir jāievēro veicot finanšu pārskatu analīzi, kas paredzēta uzņēmuma iekšējai lietošanai, lai analizētu sasniegtos rādītājus un rastu risinājumus turpmākās darbības uzlabošanai.

Stājoties spēkā *Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumam* uzņēmumi ir tiesīgi sastādīt finanšu pārskatus atbilstoši *Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem*. Gan esošie, gan arī potenciālie investori ir primārie finanšu pārskatu lietotāji, tā kā šīm personām nav tiesību jebkurā brīdī pieprasīt finanšu informāciju tieši no uzņēmuma vadības, tad informācijas ieguvē tām galvenokārt jāpaļaujas uz publiski pieejamiem finanšu pārskatiem. “Finanšu pārskati, kas sagatavoti saskaņā ar Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem, neatklāj uzņēmuma vērtību tieši; tomēr Starptautisko grāmatvedības standartu valde uzskata, ka šie finanšu pārskati dod iespēju investoriem un kreditoriem neteikt uzņēmuma vērtību” (Jaunzeme, 2016, 31.lpp.), tas ļauj potenciālajiem investoriem pieņemt lēmumu sadarboties ar uzņēmumu, vai meklēt citas investīcijas iespējas. Ja investori pieņem uzņēmumam labvēlīgu lēmumu sadarboties, tad uzņēmuma vadība ir tiesīga izlemt vai iepazīstināt investoru ar finanšu pārskatu analīzes rezultātiem un iespējamajiem situācijas uzlabošanas risinājumiem, vai arī patur finanšu analīzes rezultātus kā komercnoslēpumu.

1.2. Finanšu analīzes veidi, to uzdevumi un mērķi

Uzņēmuma finansiālā stāvokļa analīze ir jebkura veiksmīga uzņēmuma finanšu pārvaldības obligāta sastāvdaļa. Lai veiktu finanšu analīzi ir jāizmanto uzņēmuma finanšu pārskatu rādītāji, “kurus ievietojot dažādos prognozes modeļos iespējams novērtēt tā finansiālo stāvokli, attīstības tendences un perspektīvas” (Šneidere, 2009, 4.lpp.). Finanšu analīzes metodes izmanto tādu profesiju pārstāvji, kas veic finanšu pārskatu sagatavošanu un analīzi, pieņem svarīgus lēmumus uzņēmuma attīstībai, kā arī tie kas pārbauda finanšu pārskatu informācijas ticamību un sniedz konsultācijas potenciālajiem investoriem, lielākoties tie ir ekonomisti, grāmatveži, revidenti, auditori, kā arī finanšu speciālisti un analītiķi. Lai pilnvērtīgi veiktu finanšu analīzi ir jāizdala galvenie posmi:

- jāveic informācijas savākšana un vispārīgs novērtējums – informācijas ticamība un pareizība;
- jāveic finanšu pārskatu datu apstrāde;
- jāveic analīzes aprēķini un finansiālā stāvokļa diagnostika;

- jāizvērtē iegūtie rezultāti;
- jā sagatavo priekšlikumi finansiālās darbības rezultātu uzlabošanai.

Veicot uzņēmuma finansiālās un saimnieciskās darbības analīzi ir jāņem vērā tādi pamatprincipi kā konkrētums – analīze ir jāpamato uz reāliem datiem; regularitāte – analīze jāveic regulāri, lai varētu gūt priekšstatu par finansiālās darbības dinamiku; objektivitāte – visiem rādītājiem ir jābūt taisnīgi un kritiski izvērtētiem; iedarbīgums – analīzes rezultāti ir jāpielieto uzņēmuma finansiālās situācijas uzlabošanai; ekonomiskums – analīzes veikšanai ir jābūt ekonomiski izdevīgai; salīdzināmība – analīzes rezultātā iegūtajiem datiem ir jābūt viegli savstarpēji salīdzināmiem; zinātniskums – analīzes veikšanai ir jāizmanto zinātniski pamatotas metodes. Ievērojot šos pamatprincipus iegūtos rezultātus nevar novērtēt bez to salīdzināšanas, savukārt salīdzināt drīkst tikai salīdzināmus rādītājus, tāpēc izstrādājot secinājumus ir jāņem vērā visu iegūto rādītāju kopsakarība.

“Ekonomiskā un finanšu analīzē lieto šādus analīzes paņēmienus:

- salīdzināšanu;
- grupēšanu;
- absolūtos un relatīvos lielumus;
- vidējos lielumus” (Krogzeme, 2013, 57.lpp.).

Salīdzināšana ir vissvarīgākais finanšu analīzes paņmiens. Analizējamā perioda rādītājus var salīdzināt ar iepriekšējā perioda rādītājiem vai arī ar pēc normatīvajiem datiem plānotajiem rādītājiem, kā arī salīdzināt tos ar tās pašas nozares citu uzņēmumu rādītājiem. Lai izmantotu salīdzināšanas paņmienu, salīdzināmiem lielumiem ir jābūt atspoguļotiem identiskos laika periodos, tāpat arī aprēķināšanas metodēm un mērvienībām, kā arī salīdzināmiem objektiem ir jābūt identiskiem.

Grupēšanas paņmiens ir tad, kad vadoties pēc noteiktām būtiskām pazīmēm, pētāmā kopuma vienību sadala noteiktās daļās. Pētāmais objekts tiek sadalīts grupās, kuras cita no citas būtiski atšķiras. Šādus grupējumus lieto statistikā, finanšu vai ekonomiskajā analīzē, taču katrai analīzei ir atšķirīgs grupēšanas sadalījums.

Uzņēmumu saimnieciski finansiālās darbības analīzē tik izmantoti gan absolūtie, gan arī relatīvie lielumi. Absolūtie lielumi izsaka ekonomisko rādītāju kvantitātes izteiksmi, tie var būt izteikti naudas vienībās, kā arī naturālās mērvienībās. Savukārt par relatīvajiem lielumiem uzskata dažādu rādītāju salīdzināšanu, tos izsaka kā koeficientus, indeksus vai procentus.

Finanšu analīzes procesos mēdz izmantot arī vidējos lielumus, kas nosaka pētāmā rādītāja vai problēmas vispārinājumu, parādot tās būtisko līmeni.

“Uzņēmuma finanšu analīzes galvenie veidi vadoties no to izpildes mērķiem:

- Vadoties no izpildes organizācijas – iekšējā finanšu analīze vai ārējā finanšu analīze;
- Vadoties no analītiskās izpētes apjoma – pilna finanšu analīze vai tematiska finanšu analīze;
- Vadoties no finanšu analīzes objekta – pilna finanšu darbības analīze, uzņēmuma atsevišķo “atbildības centru” analīze vai atsevišķu finanšu operāciju analīze;
- Vadoties no analīzes izpētes laika – perspektīva finanšu analīze, operatīva finanšu analīze vai retrospektīva finanšu analīze” (Krogzeme, 2013, 60.lpp.).

Finanšu uzskaites un analīzes galvenais mērķis ir sniegt skaidru un patiesu priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli, uzņēmuma saistībām un tā rīcībā esošajiem līdzekļiem, kā arī pārskata periodā gūto peļņu vai zaudējumiem. Vēl viens no mērķiem ir iegūt nepieciešamo informāciju, lai uzņēmuma vadība varētu pieņemt pareizus stratēģiskus lēmumus uzņēmuma tālākai attīstībai.

Finanšu analīzes uzdevums ir parādīt uzņēmuma finansiālo stāvokli patreizējā brīdī un raksturot tā izmaiņu dinamiku nākotnē, nosakot uzņēmuma darbības uzlabošanas iespējas. Ikdienā finanšu analīze nav iedomājama bez tajā pielietotajiem finanšu koeficientu aprēķiniem un to raksturojuma. Finanšu koeficientu analīze tiek uzskatīta par vienu no svarīgākajām finanšu pārskatu analīzes metodēm. Tā palīdz iegūt informāciju, kas nepieciešama uzņēmuma saimnieciskās darbības rādītāju novērtēšanai. “Finanšu analīzē izmantojamos finanšu koeficientus iedala piecās grupās:

- Likviditātes rādītāji;
- Aktivitātes rādītāji;
- Finansiālās stabilitātes rādītāji;
- Finanšu parāda seguma rādītāji;
- Rentabilitātes rādītāji” (Krogzeme, 2013, 68.lpp.)

Analizējot iegūtos finanšu rādītājus ir vēlams salīdzināt aprēķinātos koeficientus ar katra rādītāja noteiktiem normatīviem, salīdzināt tos ar iepriekšējā periodā aprēķinātajiem koeficientu rādītājiem, kā arī salīdzināt tos ar konkurentu un nozares vidējiem finanšu

rādītājiem. Lai gūtu labāku priekšstatu, analizējot finanšu rādītāju koeficientus ir jāpievērš uzmanība rādītāju pārmaiņu tendencēm analizējot tos pa vairākiem pārskata periodiem. Tas palīdz noteikt faktorus, kas ietekmē izmaiņas uzņēmumā un sekmē šo faktoru novēršanas iespējas.

Likviditāte ir spēja īsā laika posmā pārvērst uzņēmuma aktīvus par maksāšanas līdzekļiem. Absolūtā likviditāte ir nauda, kas atrodas bankas norēķinu kontos. Augstas likviditātes aktīvi ir īstermiņa vērtspapīri, kas kotējas biržās. Krājumi tiek uzskatīti par aktīviem ar viszemāko likviditāti. Likviditātes koeficienti parāda uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības izmantojot apgrozāmos līdzekļus. "Likviditātes noteikšanai lieto šādus rādītājus:

- Kopējā likviditāte (L_1);
- Starpseguma likviditāte (L_2);
- Absolūtā likviditāte (L_3)" (Krogzeme, 2013, 70.lpp.).

Kopējās likviditātes koeficients rāda vai uzņēmums ir spējīgs dzēst īstermiņa saistības ar savā rīcībā esošajiem apgrozāmajiem līdzekļiem. Lai aprēķinātu kopējās likviditātes rādītāju tiek izmantota sekojoša formula (1. formula) (Shields, 2018, 33.lpp.):

$$\text{Kopējās likviditātes koeficients (L1)} = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad (1)$$

Kopējās likviditātes rādītājs ir īstermiņa saistību un visu apgrozāmo līdzekļu attiecība, kas parāda uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības, izmantojot visus apgrozāmos līdzekļus. Balstoties uz noteiktajiem normatīviem, optimāla likviditāte ir tad, ja koeficients ir robežās 1-2, ja šis koeficients ir zemāks, tas norāda ka uzņēmuma rīcībā ir par daudz brīvi naudas līdzekļi, savukārt ja koeficients pārsniedz vēlamo robežu, tas norāda uz to, ka uzņēmums par daudz līdzekļus ir investējis apgrozāmajos līdzekļos.

Starpseguma jeb ātrās likviditātes rādītājs parāda uzņēmuma spēju atmaksāt īstermiņa parākus ar apgrozāmajiem līdzekļiem, kuru kopējā summa ir samazināta par krājumu summu un nākamo periodu izmaksām. Lai aprēķinātu likviditātes starpseguma rādītāju tiek izmantota sekojoša formula (2. formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 5lpp.):

$$\text{Starpseguma likviditātes koeficients (L2)} = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi} - (\text{Krājumi} + \text{Nākamo periodu izmaksas})}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad (2)$$

Optimālam starpseguma likviditātes koeficientam teorētiski ir jābūt robežās no 0,7 – 0,8., bet labāk ja tas ir vismaz 1. Ja šis koeficients pārsniedz teorētisko normu, tātad ir lielāks par 0,8, tas nozīmē, ka uzņēmums spēj apmaksāt īstermiņa saistības, savukārt ja koeficients ir zemāks par 0,7, tas parāda par uzņēmuma grūtībām segt savas īstermiņa saistības. Ar šī koeficienta palīdzību var daudz precīzāk noteikt īstermiņa likviditātes iespējas, jo no apgrozāmo līdzekļu sastāva tiek izslēgti krājumi, kas ir visnelikvīdākie no apgrozāmo līdzekļu posteņiem.

Absolūtās likviditātes rādītājs nosaka uzņēmuma spēju nekavējoties samaksāt īstermiņa saistības ar naudu un īstermiņa vērtspapīriem, kas tiek uzskatīti par vislikvīdākajiem rādītājiem. Lai aprēķinātu absolūtās likviditātes rādītāju tiek izmantota sekojoša formula (3.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 6.lpp.):

$$\text{Absolūtās likviditātes koeficients (L3)} = \frac{\text{Naudas līdzekļi}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad (3)$$

Absolūtās likviditātes koeficientam ir jābūt lielākam par 0,2 - 0,3, tas parāda uzņēmuma spēju nekavējoties dzēst daļu no īstermiņa saistībām. Jo augstāks ir absolūtās likviditātes koeficients, jo lielāka ir uzņēmuma spēja apmaksāt savus parādus noteiktajos termiņos. Šis ir visdrošākais likviditātes novērtējums no visiem trim likviditātes rādītājiem.

Uzņēmuma likvīdspēja ir būtiski atkarīga arī no dažādiem ārējiem faktoriem, kā piemēram nestabila nodokļu politika, neparedzamas dabas stihijas, valsts ekonomiskā un finansiālā krīze. “Likviditātes riska novērtēšanai ir lietderīgi kontrolēt arī šādus rādītājus:

- Neto apgrozījuma pieauguma tempus;
- Ražošanas rādītāju pieauguma tempus;
- Debitoru parādu aprites ātruma koeficientu;
- Debitoru parādu īpatsvaru kopējā aktīvu vērtībā;
- Debitoru parādu īpatsvaru kopējā apgrozījumā” (Krogzeme, 2013, 73.lpp.).

Pielietojot šādus rādītājus likvīdspējas kontrolē, var noteikt vai ir ievēroti visi nosacījumi lai uzņēmums saglabātu likvīdspējas saglabāšanu.

Lai uzņēmums varētu sekmīgi darboties, viens no nosacījumiem ir maksātspēja un finanšu resursu pieejamība. “Termiņš “maksātspēja” apzīmē tādu uzņēmuma finansiālo stāvokli, kad uzņēmums tuvākajā nākotnē spēs nodrošināt pietiekami sekmīgu finanšu darbību, lai varētu

segt visas savas parādsaistības” (Šneidere, 2009, 10.lpp.). Ļoti svarīga finanšu analīzes metode ir uzņēmuma maksātnespējas prognozēšana, kas parāda uzņēmuma maksātspēju.

Uzņēmuma maksātspēju ietekmē dažādi iekšējie un ārējie faktori. Pie iekšējiem faktoriem var minēt uzņēmuma darbības principus, pieejamos resursus un to lietderīgu izmantošanu, kvalitatīvu mārketinga izmantošanu, savukārt ietekmējošie ārējie faktori ir politiskā un ekonomiskā stabilitāte, partneru maksātnespēja, zinātnes un tehnoloģiju attīstība, arī demogrāfiskā līmeņa ietekme. Maksātspējas novērtēšanai var izmantot šādus finansiālās atkarības rādītājus:

- Finansiālās atkarības koeficientu;
- Finansiālās neatkarības koeficientu;
- Finansiālās autonomijas koeficientu.

Finansiālās atkarības koeficients parāda aizņemtā kapitāla īpatsvaru uzņēmumā attiecībā pret bilances kopsummu. Šis rādītājs raksturo uzņēmuma finansiālo atkarību no ārējiem aizdevējiem (4.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 6.lpp.). To aprēķina pēc formulas:

$$\text{Finansiālās atkarības koeficients} = \frac{\text{Saistību kopsumma}}{\text{Pasīva kopsumma}} \quad (4)$$

Rādītāja pieļaujamais lielums ir no 0,5 līdz 1. Jo šis rādītājs ir zemāks, jo lielākas iespējas piesaistīt ārējo kapitālu. Ja finansiālās atkarības koeficienta pārsniedz 1, tad uzņēmumam rodas grūtības atmaksāt aizņemto kapitālu, jo šī kapitāla procentu likme ir augsta.

Finansiālās neatkarības koeficienta raksturo pašu kapitāla īpatsvaru uzņēmuma kopējā kapitāla struktūrā (5.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 6.lpp.). Šis koeficienta raksturo uzņēmuma finansiālo stāvokli. Ja koeficients ir 0,5 – 0,6, tad var uzskatīt ka uzņēmumam ir stabils finansiālais stāvoklis. Jo šis koeficienta ir augstāks, jo augstāka ir uzņēmuma stabilitāte.

$$\text{Finansiālās neatkarības koeficients} = \frac{\text{Pašu kapitāls}}{\text{Pasīva kopsumma}} \quad (5)$$

Finansiālā līdzsvara jeb autonomijas koeficients parāda uzņēmumu īpašnieku ieguldītās naudas īpatsvaru uzņēmuma aktīvos (6.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 6.lpp.).

$$\text{Finansiālās autonomijas koeficients} = \frac{\text{Saistību kopsumma}}{\text{Pašu kapitāls}} \quad (6)$$

Jo lielāks pašu kapitāla īpatsvars, jo stabilāka ir uzņēmuma finansiālā struktūra. Pārāk augsts rādītājs norāda, ka uzņēmumam ir jāsamazina parādu apjoms. Zems koeficients liecina par to, ka uzņēmumam nepieciešami papildus līdzekļi, lai uzlabotu savu ienesīgumu.

Uzņēmuma darbības efektivitāti nosaka aktīvu aprites ātrums, kas parāda cik efektīvi uzņēmumā tiek izmantoti ilgtermiņa ieguldījumi un apgrozāmie līdzekļi. Ilgtermiņa ieguldījumi ir tie aktīvi, kuros līdzekļi ir ieguldīti uz laiku ilgāku par vienu gadu. To sastāvā ietilpst: nemateriālie ieguldījumi, pamatlīdzekļi un ilgtermiņa finanšu ieguldījumi. Lai novērtētu, cik aktīvi uzņēmums savā darbībā izmanto tā rīcībā esošos ilgtermiņa ieguldījumus, var aprēķināt ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficientu (7.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 8.lpp.).

$$\text{Pamatlīdzekļu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Pamatlīdzekļu bilancē}} \quad (7)$$

Šis koeficients raksturo pamatlīdzekļu jeb ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas intensitāti. Ja šis koeficients ir zems, tas parāda to, ka uzņēmums daudz līdzekļus ir investējis ilgtermiņa ieguldījumos, salīdzinājumā ar saražotās produkcijas apjomu. Pie ilgtermiņa ieguldījumu aprites rādītājiem var apskatīt arī pamatlīdzekļu rentabilitāti: (8.formula) (Leitāne, 2015, mācību materiāls).

$$\text{Pamatlīdzekļu rentabilitāte, \%} = \frac{\text{Peļņa}}{\text{Pamatlīdzekļu bilancē}} * 100 \quad (8)$$

Šis rādītājs tiek iegūts procentu izteiksmē un tas parāda peļņas lielumu attiecībā pret ilgtermiņa ieguldījumu kopsummu jeb peļņas attiecību pret pamatlīdzekļu vērtību bilancē.

Ja uzņēmumā ir liels aktīvu daudzums, tas palielina uzņēmuma izmaksas par saņemtajiem aizņēmumiem. Šīs izmaksas negatīvi iespaido uzņēmuma peļņu. Savukārt, ja uzņēmumā ir nepietiekams aktīvu lielums, tas var atstāt negatīvu iespaidu uz uzņēmuma kreditoriem un

sadarbības partneriem. Aprites rādītājiem ir būtiska nozīme uzņēmuma finansiāla stāvokļa novērtēšanā, tāpēc ka līdzekļu aprites ātrums parāda līdzekļu pārvēršanas ātrumu naudas formā, kas tieši ietekmē uzņēmuma maksātspēju. Svarīgi līdzekļu aprites rādītāji ir:

- Visu aktīvu aprites koeficients;
- Pamatlīdzekļu aprites koeficients;
- Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients;
- Krājumu aprites koeficients;
- Debitoru parādu aprites koeficients;
- Kreditoru parādu aprites koeficients;
- Naudas līdzekļu aprites koeficients.

Aprites jeb aktivitātes rādītāji parāda līdzekļu aprites skaitu cik reizes noteiktā laika periodā ir apritējuši analizējamā posteņa līdzekļi, un līdzekļu aprites perioda ilgumu, kas parāda dienu skaitu, kuru laikā analizējamā posteņa līdzekļi ir veikuši vienu apri. Šis koeficients parāda, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus ražošanas procesā, lai veidotu neto apgrozījumu (9.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 8.lpp.).

$$\text{Visu aktīvu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Aktīvi bilancē}} \quad (9)$$

Visiem aktīviem ir jāaprit vismaz vienu reizi gadā. Ja šis rādītājs ir zems, tas nozīmē ka uzņēmums ir veicis lielas investīcijas vai arī ir samazinājies neto apgrozījums.

Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients parāda uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu aprites ātrumu (10.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 8.lpp.). Šos aprites koeficientus var aprēķināt katrai apgrozāmo līdzekļu grupai atsevišķi.

$$\text{Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Apgrozāmie līdzekļi bilancē}} \quad (10)$$

Debitoru aprites koeficients parāda uzņēmuma spēju iekasēt no pircējiem jeb debitoriem samaksu par realizēto produkciju (11. formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 10.lpp.).

$$\text{Debitoru aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Debitori bilancē}} \quad (11)$$

Parādu iekasēšanas ilgumu var aprēķināt arī dienās, tas parāda cik vidēji dienas paiet no produkcijas realizācijas līdz apmaksas saņemšanai (12. formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 10.lpp.).

$$\text{Debitoru parādu iekasēšanas ilgums} = \frac{365}{\text{Debitoru parādu aprites koeficients}} \quad (12)$$

Līdzīgi kā ar krājumiem arī kreditoriem aprites koeficientu aprēķina izmantojot attiecību starp pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām un kreditoru kopsummu bilancē (13. formulas) (Paupa & Šneidere, 2008, 10.lpp.).

$$\text{Kreditoru aprites koeficients} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{Kreditori bilancē}} \quad (13)$$

Arī kreditoru samaksas ilgumu var izteikt ne tikai koeficientu izteiksmē, bet arī dienās, kas parāda cik vidēji paiet dienas līdz uzņēmums spēj norēķināties ar saviem kreditoriem (14. formulas) (Paupa & Šneidere, 2008, 10.lpp.).

$$\text{Kreditoru aprites perioda ilgums} = \frac{\text{Kreditori bilancē} \cdot 365}{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}} \quad (14)$$

Salīdzinot šos rādītājus var secināt vai uzņēmums pietiekami ātri saņem samaksu par realizēto produkciju un pats var segt savas saistības.

Vai uzņēmuma darbība ir ienesīga nevar spriest vien pēc uzņēmum peļņas lieluma. Tā kā uzņēmumi savstarpēji ir ļoti atšķirīgi gan pēc to lieluma, gan darbības jomām un citiem rādītājiem, tad, lai varētu spriest par to ienesīgumu jāaprēķina rentabilitātes rādītāji. Rentabilitāti mēra ar peļņas attiecību pret kādu citu ar peļņu saistītu rādītāju. Izšķir vairākas rentabilitātes rādītāju grupas:

- Komerčiālās rentabilitātes rādītāji;
- Ekonomiskās rentabilitātes rādītāji;
- Finansiālās jeb kapitāla rentabilitātes rādītāji.

Rentabilitāti izsaka procentos. Jo augstāks šis procentu līmenis, jo uzņēmuma darbība ir efektīvāka. Realizācijas rentabilitāte vienkopus atspoguļo produkcijas un pakalpojumu pārdošanas rezultātā iegūto peļņas procentuālo attiecību pret visu neto apgrozījumu (15.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 11.lpp.).

$$\text{Realizācijas rentabilitāte, \%} = \frac{\text{Neto peļņa} \cdot 100}{\text{Neto apgrozījums}} \quad (15)$$

Precīzākus rentabilitātes datus parāda operatīvās darbības rentabilitāte, jo to ietekmē tikai operatīvās darbības rezultāti (16.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 11.lpp.).

$$\text{Operatīvās darbības rentabilitāte, \%} = \frac{\text{Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas} \cdot 100}{\text{Neto apgrozījums}} \quad (16)$$

Savukārt bruto peļņas rentabilitātes rādītāji parāda procentuālu neto apgrozījuma pieaugumu pret pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām (17.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 12.lpp.).

$$\text{Bruto rentabilitāte, \%} = \frac{\text{Bruto peļņa} \cdot 100}{\text{Neto apgrozījums}} \quad (17)$$

Visas augstākminētās rentabilitātes aprēķināšanas formulas pieder pie komerciālās rentabilitātes rādītājiem, kas parāda kādu peļņu uzņēmums ir guvis uz neto apgrozījuma vienību. Aktīvu rentabilitātes rādītājs ir ekonomiskās rentabilitātes rādītājs. Tas parāda cik efektīvi uzņēmumā tiek izmantoti aktīvi, lai gūtu ienākumus (18.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 12.lpp.). Šis rentabilitātes rādītājs parāda operatīvās darbības ienākumu attiecību pret uzņēmuma aktīvu kopsummu.

$$\text{Aktīvu rentabilitāte, \%} = \frac{\text{Peļņa pirms \% un nodokļu atskaitīšanas (EBIT)} \cdot 100}{\text{Aktīvi bilancē}} \quad (18)$$

Kopkapitāla jeb bilances vērtības rentabilitāte un pašu kapitāla rentabilitāte ir finansiālās rentabilitātes rādītāji. Kopkapitāls sastāv no pašu kapitāla un aizņemtā kapitāla. Par aizņemtā kapitāla peļņu nosacīti var uzskatīt samaksātos procentus, tāpēc aprēķinot kopkapitāla rentabilitāti, pie neto peļņas tiek pieskaitīti samaksātie procenti (19.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 13.lpp.).

$$\text{Kopkapitāla rentabilitāte, \%} = \frac{(\text{Neto peļņa} + \text{procentu maksājumi})}{\text{Kopkapitāls bilancē}} * 100 \quad (19)$$

Savukārt pašu kapitāla rentabilitāte parāda nopelnīto peļņu uz uzņēmumā ieguldīto vienu naudas vienību (20.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 13.lpp.). No uzņēmumu īpašnieku viedokļa, tieši pašu kapitāla rentabilitāte ir uzņēmuma svarīgākais rādītājs.

$$\text{Pašu kapitāla rentabilitāte, \%} = \frac{\text{Neto peļņa} * 100}{\text{Pašu kapitāls bilancē}} \quad (20)$$

Uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķinā var redzēt, ka uzņēmumam ir procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas. Maksājamo procentu seguma koeficients parāda vai uzņēmumam ir pietiekami līdzekļi, lai varētu nosegt procentu maksājumus (21.formula) (Paupa & Šneidere, 2008, 7.lpp.).

$$\text{Maksājamo procentu seguma koeficients} = \frac{\text{Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas (EBIT)}}{\text{Procentu maksājumi}} \quad (21)$$

Ja koeficients ir 1, tas nozīmē, ka uzņēmums ar savu peļņu var nosegt tikai procentu maksājumus, bet ja koeficients ir lielāks, tad nomaksājot procentu maksājumus uzņēmumam vēl paliks peļņa.

1.3. Autotransporta pakalpojumu sniegšanas tiesiskais regulējums

Kārtību kādā tiek veikti autopārvadājumi Latvijas teritorijā nosaka “Autopārvadājumu likums” un uz šī likuma pamata izdotie nozarei aktuālie Ministru kabineta noteikumi. Autopārvadājumu “likums” reglamentē tiesiskās attiecības starp pārvadātāju, autovadītāju, tīmekļvietnes vai mobilās lietotnes pakalpojuma sniedzēju, ekspeditoru, nosūtītāju, saņēmēju un pasažieri, organizējot un izpildot pasažieru un kravas pārvadājumus kā profesionālu

darbību” (“*Autopārvadājumu likums*”, 2.pants, spēkā esošā redakcijā, 22.11.2019.). Uzraudzību pār likumu ievērošanu, kā arī pārējo autotransporta nozares normatīvo aktu ievērošanu veic Satiksmes un Iekšlietu ministrijas, savukārt Autotransporta direkcija atbilstoši savai kompetencei, ievieš pasažieru un kravu autopārvadājumu normatīvo aktu prasības.

Lai veiktu iekšzemes vai starptautiskos kravu autopārvadājumus ir nepieciešams saņemt speciālu atļauju jeb licenci ko izsniedz Autotransporta direkcija. “Lai nodrošinātu godīgu konkurenci, kopīgi noteikumi autopārvadātāja profesionālās darbības veikšanai būtu jāpieņem pēc iespējas plaši, attiecinot uz visiem uzņēmumiem”, tāpēc licences komercpārvadājumu veikšanai ar autotransporta līdzekļiem tiek izsniegtas, pamatojoties uz “*Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1071/2009*”, ar ko nosaka kopīgus noteikumus par autopārvadātāja profesionālās darbības veikšanas nosacījumiem un Ministru kabineta noteikumiem Nr.121. “Kārtība, kādā izsniedz, uz laiku aptur vai anulē speciālās atļaujas (licences) un licences kartītes komercpārvadājumu veikšanai ar autotransportu un izsniedz autopārvadājumu vadītāja profesionālās kompetences sertifikātus” (“*Licence starptautiskajiem kravas komercpārvadājumiem*”, Autotransporta direkcija, elektroniskais resurss, 22.11.2019.). “Par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu kravas komercpārvadājumiem ar kravas automobiļiem maksā valsts nodevu, kuras apmēru un maksāšanas kārtību nosaka Ministru kabinets” (“*Autopārvadājumu likums*”, 6.pants, spēkā esošā redakcijā, 22.11.2019.).

Veicot kravas pārvadājumu ar autotransportu ir jānoslēdz savstarpējs līgums starp pārvadātāju un nosūtītāju, kurā tiek atrunāti piegādes un apmaksas noteikumi un termiņi. Līgumā nedrīkst būt izvirzīti tādi nosacījumi, kas var izraisīt satiksmes noteikumu pārkāpumus vai autovadītāja darba un atpūtas režīma pārkāpumus. Pasūtījums var tikt pieņemts arī izrakstot noteikta parauga pavadzīmi, kas tiek pielīdzināta līguma noslēgšanai. Pārvadātājs ir atbildīgs par saņemto kravu līdz brīdim, kad krava ir nogādāta noteiktā galapunktā un nodota saņēmējam, ko apliecina attiecīgie ieraksti pavadzīmē vai citos kravas pavaddokumentos.

Eiropas Savienībā kravu autopārvadājumu noteikumus galvenokārt reglamentē Eiropas Savienības regulas, kas ir saistošas visām dalībvalstīm. 2009.gada 21.oktobrī ir izdota regula, kas nosaka kopīgus noteikumus visām dalībvalstīm attiecībā uz piekļuvi starptautisko kravu autopārvadājumu tirgum, kas atceļ visus autotransporta pakalpojumu sniedzējiem iepriekš noteiktos ierobežojumus valstspiederības dēļ. (Regulation (EC) No 1072/2009 of the European Parliament and of the Council, spēkā esošā redakcijā, 22.11.2019.). Tāpat šīs regulas 8. un 9. pantā tiek ietverti noteikumi par kabotāžas kravu pārvadājumiem Eiropas

Savienības un Eiropas Ekonomiskās zonas teritorijās. “Kabotāžas pārvadājumi — īslaicīgi iekšzemes pasažieru vai kravas komercpārvadājumi ar autotransporta līdzekļiem, kas tiek veikti citā valstī, tajā neregistrējot uzņēmumu, filiāli vai pārstāvniecību” (“*Autopārvadājumu likums*”, 1.pants, spēkā esošā redakcijā, 22.11.2019.). Tas nozīmē, ka uzņēmumi, kas reģistrēti kādā Eiropas Savienības dalībvalstī, septiņu dienu laikā drīkst veikt trīs kabotāžas pārvadājumus tajā valstī uz kuru tika nogādāts starptautiskais pārvadājums. Savukārt uz valsti kas nav starptautiskā pārvadājuma izkraušanas valsts, un transportlīdzeklis bez kravas ir iebraucis šīs valsts teritorijā, tādā gadījumā drīkst veikt vienu kabotāžas pārvadājumu trīs dienu laikā.

Visiem autopārvadājumu uzņēmumiem, kas sniedz pakalpojumus preču nogādāšanai uz trešajām valstīm, jo īpaši uz Krieviju ir jāņem vērā, saskaņā ar “*Muitas likuma*” 6.panta 19.punktu izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.334 “Akcīzes preču pārvietošanas paziņojuma aizpildīšanas un iesniegšanas kārtība uz autoceļa izveidotajā robežšķērsosanas vietā”, tie nosaka, ka šķērsojot robežu ir jāaizpilda akcīzes preču pārvietošanas paziņojums, uz kura pamata “komerciālajā mehāniskajā transportlīdzeklī esošo degvielu, kas nepieciešama transportlīdzekļa darbības nodrošināšanai un kas ir atbrīvota no pievienotās vērtības nodokļa saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 53. panta trešo daļu un no akcīzes nodokļa saskaņā ar likuma "Par akcīzes nodokli" 18. panta devīto daļu” maksāšanas (MK noteikumi Nr.334, 20.07.2019.).

2. SITUĀCIJAS IZPĒTE

2.1. Autotransporta pakalpojumu nozares raksturojums

Transporta pakalpojumi ir stratēģiska Latvijas tautsaimniecības nozare, kas tieši ietekmē visu Latvijas iedzīvotāju ikdienu. Ar tās palīdzību tiek nodrošināta preču plūsma pie patērētāja. Lielāko daļu kravu pārvadājuma apjoma nodrošina autotransports. Pēdējos gados mainoties politiskajai un ekonomiskajai situācijai pasaulē, mainās arī Latvijas transporta nozare. Samazinoties dzelzceļa un ostu kravu pārvadājumiem, palielinās autotransporta pārvadājumu apjomi iekšējās un ārējās kravu plūsmās. Lai arī ir noticis kravu autopārvadājumu samazinājums austrumu virzienā, ko ietekmē pret Krieviju vērtās sankcijas, tomēr autopārvadājumu nozare kopumā nesamazinās, jo spēj pārorientēties uz Rietumu tirgu.

Pēc statistikas datiem kopumā autotransporta pakalpojumu nozarē uz 2018.gada beigām bija reģistrēti 89 211 kravas automobiļi, kas ir par 2 068 automobiļiem vairāk salīdzinājumā ar 2017.gadu, no tiem 84 518 kravas automobiļi kas darbojas izmantojot dīzeļdegvielu, savukārt 2017.gadā ar dīzeļdegvielu tika darbināti 82 098 kravas automobiļi. Jauno pirmoreiz reģistrēto transportlīdzekļu skaits 2018.gadā bija par 240 automobiļiem vairāk nekā 2017.gadā un tie bija 4 339 kravas automobiļi. Krava automobiļu pieauguma dinamika liecina par autotransporta nozares attīstību. Izvērtējot kravas automobiļu vecumu, jākonstatē, ka lielākais īpatsvars ir vecuma grupā no 11 līdz 20 gadiem – tie ir 39 922 kravas automobiļi, savukārt vismazāk – 7 827 kravas automobiļi ir vecuma grupā līdz 2 gadiem. Latvijas kravas automobiļu autoparka novecošanās var negatīvi ietekmēt autotransporta nozari, jo pēdējos gados ir palielināties ar siltumnīcefekta gāzēm saistītais gaisa piesārņojums, un lai uzlabotu situāciju, Eiropas Revīzijas palāta ir izstrādājusi priekšlikumus kravu pārvadājumus novirzīt uz citiem transporta veidiem. Pavisam 2018.gadā, dažādos transporta pārvadāšanas veidos pa dažādām preču grupām, kopumā tika pārvadāti 76 703,2 tūkstoši tonnu. Aplūkojot starptautiskos kravu pārvadājumus pa valstīm, jāsecina, ka lielākais eksporta kravu pārvadājumu daudzums bija 1 034,9 tūkstoši tonnu uz Igauniju, bet lielākais importa kravu pārvadājumu daudzums 828,9 tūkstoši tonnu bija no Lietuvas (“Transports Latvijā 2019”, Statistisko datu krājums, 2019.).

Viena no lielākajām problēmām ar ko saskaras autopārvadātāju nozare ir darbinieku trūkums. Nozarei ir vajadzīgi kvalificēti un zinoši darbinieki, kas spēj uzņemties atbildību par savu rīcību. Diemžēl uzņēmumi, kas nodarbojas ar autotransporta pārvadājumiem, bieži saskaras ar neprofesionāliem darbiniekiem gan autotransporta līdzekļa vadītājiem, gan arī loģistikas

speciālistiem, kuru pieļauto kļūdu dēļ, uzņēmumi cieš zaudējumus sabojātu kravu dēļ, kad netiek ievēroti kravu pārvadājumu temperatūras režīmi, gan dažādu ceļu satiksmes pārkāpumu dēļ, ko pieļauj autotransporta vadītāji. Veicot kravu pārvadājumus uz Lielbritāniju un Franciju, nākas saskarties ar imigrantu vēlmi nelegāli nonākt Lielbritānijā, lai to izdarītu, viņi cenšas iekļūt automašīnu piekabēs sabojājot piekabju slēdzenes un nosūtīto kravu. Tādējādi izmaksas par sabojāto kravu tiek piestādītas uzņēmumam kas veic autopārvadājumu, lai gan kravas tiek apdrošinātas, tomēr apdrošinātāji cenšas atrast jebkuru ieganstu atteikt kompensācijas izmaksas. Tas norāda uz būtisku trūkumu autopārvadājumu nozarē, jo nozares dalībnieki netiek pasargāti no šādiem izdevumiem.

Autotransporta nozares kravu pārvadājumos būtisku daļu veic Latvijas uzņēmumi paši ar savu eksportu un importu, tomēr kā galvenais potenciāls ir loģistikas pakalpojumu sniegšana citām valstīm. Daudzi Latvijas autotransporta pakalpojumu sniegšanas uzņēmumi sadarbojas ar Eiropas loģistikas kompānijām, kam tiek iznomātas kravas automašīnas, kas veic autopārvadājumus šo kompāniju uzdevumā, tomēr visa atbildība par saņemto kravu līdz tās izkraušana ir paša kravu autopārvadājumu uzņēmuma atbildība. Slēdzot šādus sadarbības līgumus, Latvijas uzņēmumiem ir jārēķinās ar loģistikas kompāniju izvirzītajiem noteikumiem, kas ne vienmēr mēdz būt izdevīgi, tomēr tas nodrošina, līguma ietvaros, pastāvīgu autotransporta vienību noslogojumu un ļauj rēķināties ar pastāvīgiem ienākumiem. Atkarībā no noslēgtajiem līgumiem, autotransporta pakalpojumu sniegšanas uzņēmums, pēc oriģinālo dokumentu saņemšanas no autovadītāja, izraksta loģistikas kompānijai rēķinu par pakalpojuma sniegšanu. Rēķina apmaksas termiņš visbiežāk ir 30 dienas no rēķina saņemšanas brīža, bet šie nosacījumi mēdz būt gan izdevīgāki, tās ir 15 dienas, gan ne tik izdevīgi, tās ir 60 dienas. Diemžēl ar lielajiem Eiropas loģistikas uzņēmumiem nav iespējams noslēgt līgumus par priekšapmaksas saņemšanu pirms pakalpojuma sniegšanas, tādēļ uzņēmumiem ir jārēķinās ar saviem līdzekļiem, lai varētu veikt visus nepieciešamos maksājumus līdz brīdim, kad tiks saņemti maksājumi no loģistikas kompānijām.

Pastāv risks nesaņemt apmaksu par vienreizējiem pārvadājumiem, jo ne visas kompānijas darbojas godprātīgi, tādēļ pirms pakalpojumu sniegšanas ir ieteicams rūpīgi pārbaudīt un izvērtēt katru uzņēmuma sadarbības partneri. Tas var ietaupīt uzņēmuma līdzekļus, tālākiem ar naudas piedziņu saistītiem izdevumiem.

2.2. SIA “Pallogs” saimnieciskās darbības raksturojums

Uzņēmums “Pallogs” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA), kas dibināta Rīgā, 2001.gada 19.februārī. Uzņēmumam ir divi dibinātāji un katram no tiem pieder 50% sabiedrības

pamatkapitāla. Uzņēmums dibināts pamatojoties uz Dibināšanas lēmumu un izstrādātiem sabiedrības statūtiem, kas ierakstīti komercreģistrā.

Uzņēmuma juridiskā adrese ir Brīvības iela 4b, Ogre, bet uzņēmuma struktūrvienība “CERI” kokapstrādes ražotne atrodas “Ceri”, Kokneses pagasts, Kokneses novads. Šobrīd uzņēmumā nodarbināto personu skaits ir aptuveni 240 darbinieki, no tiem 15 administratīvie darbinieki. Uzņēmumu vada divi valdes locekļi, kas ir arī šī uzņēmuma dibinātāji.

Uzņēmuma neto apgrozījums 2018.gadā sastādīja 13 490 509 EUR, kas ir par 1,17% jeb 1 930 569 EUR lielāks nekā 2017.gada neto apgrozījums. Balances kopsumma 2018.gadā sastādīja 9 286 066 EUR, kas ir par 1 875 426 EUR vairāk kā 2017.gadā. Uzņēmums 2018. pārskata gadu noslēdza ar peļņu 681 683 EUR, kas tomēr ir par 279 251 EUR mazāka par 2017.gada peļņu. Tekošās likviditātes rādītājs ir 1,26, salīdzinājumā ar 2017.gadu tas ir samazinājies par 0,42. Vidējais darbinieku skaits 2018.gadā bija 238 darbinieks, kas ir par 17 darbiniekiem vairāk salīdzinājumā ar 2017.gadu.

Nemot vērā uzņēmuma apgrozījumu un balances kopsummu, atbilstoši “*Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumam*”, SIA “Pallogs” ir vidēja sabiedrība – “Vidēja sabiedrība ir tāda sabiedrība, kura balances datumā nepārsniedz vismaz divas no trim šajā daļā minēto kritēriju robežvērtībām:

- 1) balances kopsumma — 20 000 000 EUR;
- 2) neto apgrozījums — 40 000 000 EUR;
- 3) vidējais darbinieku skaits pārskata gadā — 250”

Atbilstoši likumam, vidējās sabiedrības ir pakļautas zvērināta revidenta veiktai gada pārskata revīzijai, un par veiktās revīzijas rezultātiem revidenta ziņojumu sniedz zvērināts revidents.

Sarp SIA “Pallogs” un SIA “Neatkarīgais audits pluss” ir noslēgts līgums par pārskata gadu revīziju, kas tiek veikta saskaņā ar Latvijā atzītajiem Starptautiskajiem Revīzijas standartiem: “Latvijā atzītie starptautiskie revīzijas standarti — Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas noteiktie Starptautiskās grāmatvežu federācijas Starptautiskās revīzijas un apliecinājuma uzdevumu standartu padomes izdotie starptautiskie revīzijas standarti, starptautiskie pārbaudes uzdevumu standarti, starptautiskie kvalitātes kontroles standarti un ar tiem saistītie paziņojumi un standarti, ciktāl tie attiecas uz revīzijas pakalpojumiem” (“*Revīzijas pakalpojumu likums*”, spēkā esošā redakcijā, 18.07.2018.)

Uzņēmuma pamatdarbības ir koka paliktņu ražošana un kravu pārvadājumi. Pēc NACE 2 (NACE ir saīsinājums no franču „Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne”, jeb latviski „saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā”) klasifikatora pamatdarbības kods ir 1624 un 4941. Uzņēmums ražo Ķīmiskās industrijas CP paletes, vienreizējās paletes, speciālais koka iepakojums un zāgmateriāli. “SIA “Pallogs” spēj nodrošināt operatīvu individuālo pasūtījumu izpildi, jo produkcija no A-Z tiek ražota uzņēmumam piederošā ražotnē” (Pallogs SIA).

SIA “Pallogs” produkcija un pats ražošanas process ir videi draudzīgs. Ražošanas procesā izmantojamā koksne ir atjaunojams dabas resurss. Šī koksne tiek iegūta no mežiem ar ilgspējīgas apsaimniekošanas politiku, ko apliecina FSC ķēdes sertifikāts (Chain of custody certification FSC and PEFC, Exova BMTrade). Visus ražošanas procesā radušos blakusproduktus, tās ir skaidas un šķelda, uzņēmums realizē koksnes granulu ražotājiem, kas tālāk tiek izmantoti kā atjaunojamie energoresursi. Uzņēmuma saražotā produkcija pēc tās izmantošanas ir pārstrādājama, tā nesatur nekādus plastikāta piemaisījumus vai ķīmiskas vielas.

SIA “Pallogs” klienti, galvenokārt, ir ārzemju uzņēmumi, pārsvarā no Vācijas un Holandes. Uzņēmuma saražotā produkcija tiek pielietota dažādu nozaru uzņēmumu darbībā, piemēram: loģistikā, auto industrijā, tekstilrūpniecībā, ķīmiskajā rūpniecībā, būvmateriālu ražošanā un citur.

Kopš 2011.gada uzņēmums, paralēli zāgmateriālu un koka paliktņu ražošanai, sāka nodarboties ar kravu autopārvadājumiem. Šobrīd uzņēmuma rīcībā ir 47 smagās kravas automašīnas ar tenta un refrīžeratora piekabēm, kas veic kravu pārvadājumus pa Latviju, Eiropu un Krieviju. Lai varētu veikt kravu pārvadājumus, uzņēmums ir saņēmis Autotransports Direkcijas izsniegtu licenci, to nosaka LR likumdošana: “Kravas pārvadājumu drīkst veikt tikai tad, ja autopārvadājumu vadītājam ir profesionālās kompetences sertifikāts attiecīgajā pārvadājumu jomā un pārvadātājs ir saņēmis Autotransporta direkcijas izsniegtu speciālo atļauju (licenci)” (“*Autopārvadājumu likums*”, 6.pants, spēkā esošā redakcijā).

Lai nodrošinātu pārvadājamo kravu pieejamību, uzņēmums sadarbojas ar Latvijas un Eiropas loģistikas kompānijām, kā arī veic tiešos kravu pārvadājumus bez starpnieku līdzdalības. Veicot starptautiskos kravu pārvadājumus ir jāievēro visi 1956.gada 19.maijā Ženēvā noslēgtās “*Konvencijas par kravu starptautisko autopārvadājumu līgumu*” (CMR) noteikumi, kas joprojām ir saistoši visiem autokravu pārvadātājiem.

SIA "Pallogs" saimnieciskās darbības ieņēmumi, atbilstoši peļņas vai zaudējuma aprēķina shēmai, tiek atzīti un iedalīti ieņēmumos kas veido neto apgrozījumu un pārējos uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumos. Atbilstoši "*Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma*" piemērošanas noteikumiem, "ar pārskata gadu saistītos ieņēmumus no produkcijas vai preču (turpmāk – preces) pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas iekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķina postenī "Neto apgrozījums" likuma 41. panta noteiktajā kārtībā. Ieņēmumus no preču pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas neatkarīgi no maksājuma datuma un rēķina izrakstīšanas datuma uzskaita tad, kad ir izpildīti attiecīgie ieņēmumu uzskaites nosacījumi" (MK noteikumi Nr.775, 16.02.2018, 50.punkts). Savukārt uzņēmuma saimnieciskās darbības izdevumi, tiek atzīti un iedalīti pārdotās produkcijas ražošanas izmaksās, kas tieši ietekmē uzņēmuma bruto peļņu vai zaudējumus. Savukārt pārējās izmaksas tiek sadalītas: pārdošanas izmaksas, administrācijas izmaksas, pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas, procentu maksājumos par saņemtajiem kredītiem un tamlīdzīgā izmaksās. Visas šīs izmaksas samazina uzņēmuma peļņu pirms nodokļiem. Atsevišķi tiek izdalīts nekustamā īpašuma nodoklis, uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata gadu un atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis, kurus atskaitot, uzņēmums iegūst patieso pārskata perioda peļņu.

SIA "Pallogs" finanšu līdzekļi, kuri potenciāli pakļauj uzņēmumu zināmai kredītriska koncentrācijas pakāpei, galvenokārt ir naudas līdzekļi, pircēju un pasūtītāju parādi. Pircēju un pasūtītāju parādus uzņēmums uzrāda atgūstamajā vērtībā. Uzņēmuma partneri naudas līdzekļu darījumos ir vietējās finanšu institūcijas ar atbilstošu kredītvēsturi. Uzņēmums ievēro piesardzīgu likviditātes risku vadību, nodrošinot, ka ir pieejami atbilstoši kredītresursi saistību kārtošanai noteiktos termiņos.

2.3. SIA "Pallogs" saimnieciskās darbības finanšu rādītāju analīze

2.3.1. Ieņēmumu un izdevumu analīze

Tā kā uzņēmumā ir divi saimnieciskās darbības virzieni, bet uzņēmuma finanšu analīzē netiek izdalīti atsevišķi katras darbības virziena ieņēmumi un izdevumi, tad, lai varētu secināt cik ienesīgs ir transporta pakalpojumu sniegšanas darbības virziens un aprēķināt finanšu analīzes koeficientus, ir nepieciešams veikt ieņēmumu un izdevumu kontu revīziju.

SIA "Pallogs" saimnieciskās darbības ieņēmumi, atbilstoši peļņas vai zaudējuma aprēķina shēmai, tiek atzīti un iedalīti ieņēmumos kas veido neto apgrozījumu un pārējos uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumos. Atbilstoši "*Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu*

likuma” piemērošanas noteikumiem, “ar pārskata gadu saistītos ieņēmumus no produkcijas vai preču (turpmāk – preces) pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas iekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķina postenī "Neto apgrozījums" likuma 41. panta noteiktajā kārtībā. Ieņēmumus no preču pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas neatkarīgi no maksājuma datuma un rēķina izrakstīšanas datuma uzskaita tad, kad ir izpildīti attiecīgie ieņēmumu uzskaites nosacījumi ” (MK noteikumi Nr.775, 16.02.2018., 50.punkts).

1.tabula. SIA “Pallogs” neto apgrozījums, EUR (Avots: autora apkopojums)

Darbības veids	2016	2017	2018
Koka paliktņu un pakalpojumu realizācija Latvijā	710 095	256 684	338 555
Kokmateriālu un šķeldu realizācija Latvijā	1 269 789	1 013 563	1 599 221
Koka paliktņu realizācija Eiropā, trešās valstīs	7 940 986	6 798 178	6 536 720
Autotransporta pakalpojumi	2 083 682	3 458 412	4 971 806
Pagājušo periodu ieņēmumi	23 402	33 102	44 207
Kopā:	12 027 954	11 559 939	13 490 509

Tātad SIA “Pallogs” neto apgrozījumu sastāda ieņēmumi no koka paliktņu realizācijas un pakalpojumu sniegšanas Latvijā, kokmateriālu un šķeldas realizācijas Latvijā, koka paliktņu un kokmateriālu realizācija Eiropā un trešajās valstīs, ieņēmumi no transporta pakalpojumiem, pagājušo periodu ieņēmumi, tie ir ieņēmumi, kas radušies no pārskata gadā veiktajiem transporta pārvadājumiem, par kuriem rēķini pasūtītājiem tika izrakstīti nākamajā pārskata periodā (1.tabula).

Lai varētu veikt SIA “Pallogs” saimnieciskās darbības virziena - kravu autotransporta pakalpojumi, finanšu rādītāju analīzi, ir jāizdala no kopējā neto apgrozījuma ieņēmumi kas attiecināmi uz autotransporta pakalpojumiem.

Kā redzams 2.tabulā, tad autotransporta pakalpojumu darbības virziena ieņēmumi sastāda tikai 18% no kopējiem SIA “Pallogs” neto apgrozījuma ieņēmumiem 2016.gadā, taču ar tendenci ik gadu palielināties, 2017.gadā tie jau ir 30% no kopējiem ieņēmumiem, bet 2018. gadā tie ir palielinājušies līdz 37% (2.tabula). Tas norāda uz to ka uzņēmuma autotransporta pakalpojumu sniegšanas saimnieciskās darbības virzienā ieguldītie līdzekļi sāk atpelnīties.

2.tabula. SIA "Pallogs" saimnieciskās darbības virzienu neto apgrozījums (Avots: autora apkopojums)

Darbības veids	2016		2017		2018	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%
Kokapstrādes darbības virziena ieņēmumi	9 920 870	82	8 068 425	70	8 474 496	63
Transporta darbības virziena ieņēmumi	2 107 084	18	3 491 514	30	5 016 013	37
Kopā:	12 027 954	100	11 559 939	100	13 490 509	100

Peļņas vai zaudējumu aprēķina postenī: pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi sastāda uzņēmuma ieņēmumi no citu preču realizācijas, kas ir ieņēmumi no metāllūžņu realizācijas, ieņēmumi no realizētiem un atsavinātiem pamatlīdzekļiem, ieņēmumi no saņemtajām apdrošināšanas atlīdzībām un tamlīdzīgi ieņēmumi, kā arī ieņēmumi no citām valstīm atgūtā Pievienotās vērtības un Akcīzes nodokļa (3.tabula).

3.tabula. SIA "Pallogs" pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi, EUR (Avots: autora apkopojums no 1.pielikuma)

Ieņēmumu veids	2016	2017	2018
Ieņēmumi no citu preču realizācijas	4022	0	4908
Peļņa no PL realizācijas un atsavināšanas	0	0	169167
Ieņēmumi no šaubīgo debitoru maksājumiem	0	0	85677
Apdrošināšanas maksājumi	12527	76262	20541
Atgūtais PVN un akcīzes nodoklis no citām valstīm	10 85 23	22 65 65	26 56 64
Kopā:	125072	302827	545957

Arī šos ieņēmumus ir nepieciešams sadalīt, izdalot atsevišķi autotransporta pakalpojumu darbības virziena izdevumus. Kā redzams 4.tabulā, tad 83% 2018.gadā līdz pat 100% 2017.gadā no šiem ieņēmumiem ir attiecināma tieši uz autotransporta pakalpojumu sniegšanas darbības virzienu un galvenokārt tos sastāda no citām valstīm atgūtais pievienotās vērtības nodoklis. Šo nodokli var atgūt reizi ceturksnī, pusgadā vai gadā caur Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmu iesniedzot attaisnojuma dokumentus, kas pierāda preču vai pakalpojumu iegādi, katrai Eiropas Savienības dalībvalstij atsevišķi. Minimālā atgūstamā summa ko var pieprasīt ir 50 EUR (4.tabula).

4.tabula. SIA "Pallogs" pārējo saimnieciskās darbības ieņēmumu sadalījums (Avots: autora apkopojums)

Darbības veids	2016		2017		2018	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%
Citi ieņēmumi attiecināmi uz kokapstrādes darbības virzienu	4 022	3	0	0	90 585	17
Citi ieņēmumi attiecināmi uz transporta darbības virzienu	121 050	97	302 827	100	455 372	83
Kopā:	125 072	100	302 827	100	545 957	100

SIA "Pallogs" uzņēmuma saimnieciskās darbības izdevumi, atbilstoši peļņas vai zaudējumu aprēķina shēmai tiek atzīti un iedalīti pārdotās produkcijas ražošanas izmaksās, kas tieši ietekmē uzņēmuma bruto peļņu vai zaudējumus. Savukārt pārējās izmaksas tiek sadalītas: pārdošanas izmaksās, administrācijas izmaksās, pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksās, procentu maksājumos par saņemtajiem kredītiem un tamlīdzīgās izmaksās. Visas šīs izmaksas samazina uzņēmuma peļņu pirms nodokļiem.

5.tabula. SIA "Pallogs" pārdotās produkcijas un sniegto pakalpojumu ražošanas izmaksas, EUR (Avots: autora apkopojums)

Izmaksu veids	2016	2017	2018
Izdevumi par pakalpojumiem ražošanai	454 138	375 871	460 937
Zāgmateriāli, naglas	3 029 189	2 480 475	3 042 280
Degviela uzņēmuma transportam, remonta izdevumi	200 806	126 725	111 590
Izdevumi kravu pārvadājumu nodrošināšanai	1 873 841	2 718 163	3 782 365
Preces pārdošanai	867 168	709 445	616 624
Darba alga, uzkrājumi atvaļinājumiem	1 321 504	1 542 596	1 920 726
Sociālais nodoklis	310 539	364 594	4 658 743
Pamatlīdzekļu nolietojums	832 726	1 028 427	1 308 468
Pamatlīdzekļu neamortizētā vērtība	0	7 513	0
Ieguldījumu nomātos pamatlīdzekļos norakstīšana	48 399	48 399	25 016
Uzkrājumi šaubīgiem debitoriem	9 656	1 210	30 351
Reklamācija un cenu precizējumi	34 165	67 368	126 566
Komandējumu izdevumi	15 481	38 833	91 191
Nekustamā īpašuma nodoklis	615	656	2 601
Kopā:	8 998 226	9 510 276	16 177 458

Atsevišķi tiek izdalīts nekustamā īpašuma nodoklis, uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata gadu un atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis, kurus atskaitot, uzņēmums iegūst patieso pārskata perioda peļņu.

Uzņēmuma grāmatvedības uzskaitē, pārdotās produkcijas un sniegto pakalpojumu izdevumi sastāv no dažādiem operāciju kontiem. Aplūkosim būtiskākos no tiem, lielākie izdevumi ir par iepirktajiem apaļķiem, zāģmateriāliem, naglām u.c.. Tam seko izdevumi kravu pārvadājumu nodrošināšanai un saražotās produkcijas piegādēm klientiem, kā arī ļoti būtiski ir izdevumi darba algām un uzkrājumi atvaļinājumiem, sociālajam nodoklim un izdevumi pamatlīdzekļu nolietojumam (5.tabula).

Uzņēmuma grāmatvedībā nav atsevišķi izdalīti izdevumi darba algām un sociālajam nodoklim, kā arī pamatlīdzekļi un pamatlīdzekļu nolietojums katram uzņēmuma saimnieciskās darbības virzienam atsevišķi, tāpēc jāveic papildus aprēķini, lai varētu šos izdevumus pareizi attiecināt uz autotransporta pakalpojumu darbības virzienu. Lai turpmāk varētu gūt skaidrāku priekšstatu par katra darbības virziena finanšu rezultātiem, uzņēmumā jāveic operatīvo kontu revīzija pārskatot un papildinot kontu plānu, lai ieņēmumu un izdevumu uzskaitē būtu pārskatāmāka.

Veicot šādu kontu revīziju, izdalot izdevumus, kas tieši attiecas uz autotransporta pakalpojumu sniegšanu, redzam, ka 2016.gadā autotransporta pakalpojumu darbības virziena izdevumi bija 31% no kopējām pārdotās produkcijas un sniegto pakalpojumu ražošanas izmaksām, 2017.gadā tie palielinājās līdz 42%, bet 2018. gadā samazinājās par 8% attiecībā uz iepriekšējo pārskata gadu (6.tabula).

6.tabula. SIA “Pallogs” pārdotās produkcijas un sniegto pakalpojumu ražošanas izmaksu sadalījums (Avots: autora apkopojums)

Izmaksu veids	2016		2017		2018	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%
Kokapstrādes darbības virziena izmaksas	6 225 571	69	5 470 452	58	10 707 078	66
Transporta darbības virziena izmaksas	2 772 655	31	4 039 824	42	5 470 380	34
Kopā:	8 998 226	100	9 510 276	100	16 177 458	100

Uzņēmuma pārdošanas izmaksās tiek uzskaitītas izmaksas, kas saistītas ar pārdoto preču transportēšanu klientam. Šīs izmaksas nav attiecināmas uz autotransporta pakalpojumu darbības virzienu. Uzņēmuma pārdošanas izdevumi 2016.gadā bija 1 555 865 EUR un

2017.gadā 1 277 625 EUR, bet 2018.gadā 1135801 EUR. Aplūkojot šos datus, varam secināt, ka samazinoties produkcijas realizācijai, samazinās arī pārdošanas izmaksas.

Tāpat uz autotransporta pakalpojumu darbības virzienu tieši nevar attiecināt administrācijas izmaksas. SIA “Pallogs” administrācijas izmaksas sastāv no sakaru izdevumiem, kantora izdevumi, tiek uzskaitīti dažādi ar uzņēmuma administrāciju saistīti izdevumi, tomēr lielākās administrācijas izmaksas veido transporta izdevumi administrācijas vajadzībām (7.tabula).

7.tabula. SIA “Pallogs” administrācijas izmaksas, EUR (Avots: autora apkopojums)

Izmaksu veids	2016	2017	2018
Sakaru izdevumi	19 989	22 102	25 931
Izdevumi administrācijai	21 184	12 412	13 775
Transporta izdevumi administrācijas vajadzībām	50 735	40 454	52 956
Gada pārskata revīzijas izdevumi	2 800	2 800	2 900
Juristu pakalpojumi	0	6 345	2 073
Reprezentatīvo auto izdevumi	0	5 029	0
Kopā:	94 709	89 142	97 635

Peļņas vai zaudējumu aprēķina shēma paredz izdalīt pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksa, kas nav tieši attiecināmas uz konkrētām saimnieciskās darbības ražošanas izmaksām, vai tās ir attiecināmas uz visu uzņēmuma darbību kopumā. SIA “Pallogs” šajā postenī uzskaita naudas apgrozījuma blakus izdevumus, pārējos saimnieciskās darbības izdevumus, veiktos ziedojumus un samaksātās soda naudas un līgumsodus (8.tabula).

8.tabula. SIA “Pallogs” pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas, EUR (Avots: autora apkopojums)

Izmaksu veids	2016	2017	2018
Naudas apgrozījuma izdevumi	3687	6046	3086
Citas saimnieciskās darbības izmaksas	39809	18116	18722
Ziedojumi	200	830	450
Soda naudas	64008	11090	20003
Citas izmaksas (nesaimnieciskās)	0	0	4562
Kopā:	107705	36081	46823

No visiem pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksās uzskaitītajiem izdevumiem uz autotransporta pakalpojumiem var tieši attiecināt tikai lielāko daļu no samaksātajām soda naudām un līgumsodiem. Autotransporta pakalpojumu saimnieciskās darbības virzienā

visbiežāk tiek saņemti sodi par ceļu satiksmes noteikumu neievērošanu, braukšanas lieguma neievērošanu brīvdienās un svētku dienās daudzās Eiropas valstīs, kā arī līgumsodi par laikus nepiegādātu vai sabojātu kravu. Tieši tāpēc pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības izdevumi mēdz būt ļoti svārstīgi, kā redzams, autotransporta pakalpojumiem tie ir 58% 2016.gadā, 30% 2018.gadā un 38% 2018.gadā (9.tabula).

9.tabula. SIA "Pallogs" pārējo uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksu sadalījums (Avots: autora apkopojums)

Izmaksu veids	2016		2017		2018	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%
Kokapstrādes darbības virziena izmaksas	45 417	42	25 360	70	28 350	42
Transporta darbības virziena izmaksas	62 288	58	10 721	30	18 473	58
Kopā:	107 705	100	36 081	100	46 823	100

Veicot izmaksu par procentu maksājumiem revīziju, jāsecina, ka lielākā daļa procentu maksājumi ir tieši attiecināmi uz autotransporta pakalpojumu saimnieciskās darbības virzienu. SIA "Pallogs" ilgtermiņa aizņēmumu procentu izmaksas sastāda 91 līdz 92% kas samaksāti par līzīngos ņemtajām kravas automašīnām, bet 8 līdz 9% no kopējām aizņēmuma procentu izmaksām ir samaksāti par uzņēmumam piešķirto kredītlīnijas izmantošanu (10.tabula).

10.tabula. SIA "Pallogs" samaksāto procentu izmaksu sadalījums (Avots: autora apkopojums)

Izmaksu veids	2016		2017		2018	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%
Kokapstrādes darbības virziena izdevumi	3 690	8	5 065	9	6 534	8
Transporta darbības virziena izdevumi	41 532	92	50 572	91	78 953	92
Kopā:	45 222	100	55 637	100	85 487	100

Palielinoties uzņēmuma ilgtermiņa saistībām, proporcionāli palielinās arī procentu maksājumi, kas samazina uzņēmuma peļņu. Lai samazinātu ilgtermiņa saistības, ir jāizvērtē vai ir nepieciešams turpināt ņemt līzīngā jaunas kravas automašīnas, vai arī jau esošās automašīnas var veiksmīgi ekspluatēt pēc līzīnga termiņa beigām. Pēc autores domām, izmaksas automašīnu remontam vismaz divus gadus pēc līzīnga beigām, būs mazākas nekā samaksātie līzīnga procentu maksājumi jaunas kravas automašīnas iegādes gadījumā.

2.3.2. Likviditātes un maksāspējas analīze

Jebkuras uzņēmējdarbības jomas rezultātus ietekmē tas, cik daudz finanšu resursu ir katra uzņēmuma rīcībā un ar kādu efektivitāti tie tiek izmantoti. Lai varētu novērtēt finansiālā riska pakāpi un prognozēt uzņēmuma finansiālā stāvokļa izmaiņas, ir jāveic finansiālā stāvokļa izpēte. “Finansiālo stāvokli raksturo vairāku rādītāju kopums, kas atspoguļo uzņēmuma kapitāla stāvokli tā aprites procesā, kā arī tā spēju finansēt savu darbību” (Rurāne M., 2007).

Uzņēmuma likviditātes jeb apgrozāmo līdzekļu analīze sniedz priekšstatu par uzņēmuma spēju tikt galā ar savām īstermiņa saistībām. “Likviditāte ir jāsaprot kā reāla aktīva spēja kļūt par maksāšanas līdzekli” (Krogzeme, 2013., 68.lpp.). Tas nozīmē, ka uzņēmums spēj ātrā laikā pārvērst savus aktīvus maksāšanas līdzekļos, lai dzēstu savas īstermiņa saistības. Koeficientu aprēķināšanai izmantoti dati no uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķina apkopojuma un bilances aktīvu un pasīvu posteņu apkopojumiem (sk. 1., 2., 3. pielikumus). Apskatīsim kopējos uzņēmuma likviditātes rādītājus (11.tabula).

11.tabula. SIA “Pallogs” likviditātes rādītāji 2016. – 2018.gadi, EUR (Avots: autora apkopojums no 2., 3.pielikumiem)

	2016	2017	2018
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
Krājumi	577 333	520 640	439 240
Debitori	2 334 840	2 814 469	3 661 670
Nākamo periodu izdevumi	32 928	49 652	93 899
Nauda	173 688	10 006	20 603
Apgrozāmo līdzekļu kopsumma	3 118 789	3 394 767	4 215 412
KREDITORI			
Īstermiņa kreditori	1 288 839	2 014 897	3 333 589
LIKVIDITĀTES RĀDĪTĀJI			
Kopējās likviditātes koeficients, L1	2.42	1.68	1.26
Starpseguma likviditātes koeficients, L2	1.95	1.40	1.10
Absolūtās likviditātes koeficients, L3	0.13	0.005	0.01

Visi finanšu analīzes rādītāji tiek aprēķināti pēc, šajā darbā, iepriekš aplūkotajām formulām. Uzņēmuma kopējās likviditātes rādītāji ir robežās no 2,42 līdz 1,26, ar tendenci samazināties, tomēr paliekot rādītāja normas robežās, kas parāda ka uzņēmumam nevajadzētu saskarties ar problēmām dzēst savas īstermiņa saistības. Arī starpseguma likviditātes koeficients parāda kopējā uzņēmuma stabilitāti dzēst savas īstermiņa saistības, pēc pieņemtām normas robežām,

šim koeficientam jābūt vismaz 1. Taču absolūtās likviditātes koeficients ir pārāk zems, kas liecina par brīvu naudas līdzekļu nepietiekamību uzņēmumā. Ja pieņemtās koeficienta robežas ir 0,2 līdz 0,3, tad uzņēmumā tas ir krietni zemāks. Šāds zems koeficients liecina par bankas izsniegtās kredītlīnijas izmantošanu, lai segtu savas saistības.

12.tabula. SIA “Pallogs” tikai autotransporta pakalpojumu darbības virziena likviditātes rādītāji 2016. – 2018.gadi, EUR (Avots: autora apkopojums)

	2016	2017	2018
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
Debitori	529 383	1 211 536	798 704
Nākamo periodu izdevumi	32 928	49 652	93 899
Nauda	173 688	10 006	20 603
Apgrozāmo līdzekļu kopsumma	735 999	1 271 194	913 206
KREDITORI			
Īstermiņa kreditori	748 546	1 012 162	1 343 931
LIKVIDITĀTES RĀDĪTĀJI			
Kopējās likviditātes koeficients, L1	0.98	1.26	0.68
Starpseguma likviditātes koeficients, L2	0.94	1.21	0.61

Izmantojot iepriekš veiktos SIA “Pallogs” ieņēmumu un izdevumu kontu sadalījumus pa saimnieciskās darbības virzieniem, un veicot nepieciešamos aprēķinus, varam attiecināt likviditātes koeficientus arī atsevišķi uz autotransporta pakalpojumu darbības virzienu. Redzam, ka tikai 2017.gadā uzņēmumam nebūtu bijis problēmu segt savas īstermiņa saistības, savukārt 2018.gadā likviditātes koeficienti parāda to, ka uzņēmumam būtu grūti pastāvēt nodarbojoties tikai ar autotransporta pakalpojumiem (12.tabula).

Visā uzņēmuma finansiālās darbības, kā arī izejvielu iegādes, ražošanas un produkcijas noieta procesos notiek nepārtraukta kapitāla struktūras kustība. Mainās finanšu resursu apjoms, tā nepieciešamība, tāpat mainās līdzekļu un to finansēšanas avotu struktūra, šo maiņu rezultātā mainās viss uzņēmuma finansiālais stāvoklis. Uzņēmuma finansiālā stāvokļa maiņas ārējā izpausme ir maksātnespēja, savukārt uzņēmuma finansiālā stāvokļa iekšējā izpausme ir finansiālā stabilitāte.

Viens no svarīgākajiem uzņēmuma finansiālā stāvokļa rādītājiem ir maksātnespēja, kas norāda uz uzņēmuma spēju savlaicīgi un pilnā apmērā nokārtot visas savas saistības. Uzņēmuma maksātnespēju var aprēķināt izmantojot maksātnespējas koeficienta palīdzību, kas norāda naudas līdzekļu un debitoru attiecību pret īstermiņa saistību kopsummu. Tāpat lai veiktu

uzņēmuma maksātspējas analīzi ir nepieciešams aprēķināt saistību īpatsvaru bilancē jeb finansiālās atkarības koeficientu, kas parāda finansiālo atkarību no ārējiem aizdevējiem jeb kreditoriem, finansiālās neatkarības koeficientu, kas parāda pašu kapitāla īpatsvaru uzņēmumā, kā arī autonomijas koeficientu, kas parāda cik liels ir uzņēmuma īpašnieku ieguldītās naudas īpatsvars uzņēmuma aktīvos (13.tabula).

13.tabula. SIA “Pallogs” finansiālo rādītāju analīze 2016. – 2018.gadi, EUR (Avots: autora apkopojums no 2.,3. pielikumiem)

PASĪVS	2016	2017	2018
PAŠU KAPITĀLS			
Akciju vai daļu kapitāls	2 844	2 844	2 844
Rezerves	5 659	5 659	5 659
Nesadalītā peļņa			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	2 257 586	2 617 283	2 998 217
b) pārskata gada peļņa	1 137 697	960 934	681 683
Pašu kapitāla kopsumma	3 403 786	3 586 720	3 688 403
KREDITORI			
Ilgtermiņa kreditori	1 409 287	1 809 023	2 264 074
Īstermiņa kreditori	1 288 839	2014 897	3 333 589
Kreditoru kopsumma	2 698 126	3 823 920	5 597 663
BILANCE	6 101 912	7 410 640	9 286 066
RĀDĪTĀJI			
Finansiālās atkarības koeficients	0.44	0.52	0.60
Finansiālās neatkarības koeficients	0.56	0.48	0.40
Finansiālā līdzsvara koeficients	0.79	1.07	1.52

Veicot finansiālo rādītāju analīzi lai noskaidrotu uzņēmuma maksātspēju, jāsecina, ka uzņēmuma finansiālās atkarības koeficients ir no 0,44 līdz 0,6, kas atbilst rādītāja vispārpieņemtajām normas robežām un liecina par uzņēmuma spēju atmaksāt savas saistības, tomēr, kā redzam, šim koeficientam ir tendence paaugstināties, tāpēc nākotnē ir jāizvērtē iespējas samazināt vai vismaz nepalielināt savu finansiālo atkarību no ārējiem aizņēmumiem. Savukārt finansiālās neatkarības koeficients ir tikai 0,56 līdz 0,4 jeb 56% - 40%, tas ir ar tendenci pazemināties, kas var novest pie finanšu krīzes, tas nozīmē, ka 2018.gadā uzņēmuma aizņemtais kapitāls ir par 20% lielāks par pašu kapitālu, par to liecina arī augstais finansiālā līdzsvara koeficients. Lai stabilizētu situāciju ilgtermiņā uzņēmumam ir jācenšas samazināt aizņemtā kapitāla apjomu.

2.3.3. Ilgtermiņa ieguldījumu un līdzekļu aprites analīze

Lai uzņēmums varētu nodrošināt savu saimniecisko darbību ir nepieciešami līdzekļi. Atkarībā no mērķa, kādam ir paredzēti līdzekļi, tos iedala ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā vai apgrozāmo līdzekļu sastāvā. Par ilgtermiņa ieguldījumiem uzskata tos līdzekļus, kas paredzēti lietošanai ilgāk par 12 mēnešiem. Ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā var būt nemateriāla veida ieguldījumi, materiāla veida ieguldījumi vai finanšu ieguldījumi. Ilgtermiņa ieguldījumi nepieciešami, lai izveidotu uzņēmuma materiāli tehnisko bāzi ilgtermiņā un gūtu no tās ekonomisko labumu vairākus gadus. Ilgtermiņa ieguldījumus bilancē parāda to atlikušajā vērtībā, tas ir no sākotnējās vērtības atskaita uzkrāto nolietojumu.

“Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve parāda ienesīgumu atkarībā no uzņēmuma ieguldījumiem ilgtermiņa aktīvos. Ja uzņēmums maz investē līdzekļus attīstībā, tas var novest pie konkurētspējas samazināšanās nākotnē. Svarīgi pievērst uzmanību rādītāja dinamikai, kā arī salīdzināt to ar vidējiem rādītājiem, lai noteiktu optimālo rādītāju (Finanšu analīze. 2011., Lursoft datubāze). Lai novērtētu, cik aktīvi uzņēmums savā darbībā izmanto tā rīcībā esošos ilgtermiņa ieguldījumus, var aprēķināt ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficientu un pamatlīdzekļu rentabilitāti (14.tabula).

14.tabula. SIA “Pallogs” ilgtermiņa ieguldījumu aprites rādītāji 2016. – 2018.gadi, EUR
(Avots: autora apkopojums no 1., 2., 3. pielikumiem)

Peļņas vai zaudējumu aprēķins	2016	2017	2018
Neto apgrozījums	12 027 955	11 559 940	13 490 509
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	1 137 697	960 934	681 683
BILANCE - AKTĪVS			
Nemateriālie ieguldījumi	0	2 966	2 966
Pamatlīdzekļi	2 980 277	4 012 907	5 067 688
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	2 846	0	0
Ilgtermiņa ieguldījumu kopsumma	2 983 123	4 015 873	5 070 654
RĀDĪTĀJI			
Pamatlīdzekļu aprites koeficients	4.04	2.88	2.66
Pamatlīdzekļu rentabilitāte, %	38.17	23.95	13.45

Pamatlīdzekļu aprites koeficients raksturo pamatlīdzekļu jeb ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas intensitāti. Ja šis koeficients ir zems, tas parāda to, ka uzņēmums daudz līdzekļus ir investējis ilgtermiņa ieguldījumos, salīdzinājumā ar saražotās produkcijas un sniegto pakalpojumu apjomu. Kā redzams 14. tabulā, tad koeficients no 4,04 2016.gadā ir

noslīdējis līdz 2,66 2018.gadā, kas liek secināt par saražotās produkcijas un sniegto pakalpojumu samazināšanos attiecībā pret ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvaru. Pamatlīdzekļu rentabilitātes rādītājs procentu izteiksmē parāda peļņas lielumu attiecībā pret pamatlīdzekļu kopsummu. Uzņēmuma pamatlīdzekļu ieguldījums attiecībā pret gūto peļņu ir ļoti svārstīgs, visaugstākais tas bija 2016.gadā sasniedzot 38 % , bet viszemākais 2018.gadā uzrādot vien 13 %. Tas nozīmē, ka 2018. gadā uzņēmuma ieguldījumi pamatlīdzekļos ir nesuši uzņēmumam viszemāko peļņu.

15.tabula. SIA “Pallogs” līdzekļu aprites rādītāji 2016. – 2018.gadi, EUR (Avots: autora apkopojums no 1., 2., 3. pielikumiem)

	2016	2017	2018
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Ilgtermiņa ieguldījumu kopsumma	2 983 123	4 015 873	5 070 654
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
Krājumi	577 333	520 640	439 240
Debitori	2 334 840	2 814 469	3 661 670
Nākamo periodu izdevumi	32 928	49 652	93 899
Nauda	173 688	10 006	20 603
Apgrozāmo līdzekļu kopsumma	3 118 789	3 394 767	4 215 412
BILANCE	6 101 912	7 410 640	9 286 066
KREDITORI			
Kreditoru kopsumma	2 698 126	3 823 920	5 597 663
Peļņas vai zaudējumu aprēķins			
Neto apgrozījums	12 027 955	11 559 940	13 490 509
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	8 998 225	9 510 276	11 977 458
RĀDĪTĀJI			
Visu aktīvu aprites koeficients	1.97	1.56	1.45
Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients	3.86	3.41	3.20
Debitoru aprites koeficients	5.15	4.11	3.68
Debitoru parādu iekasēšanas ilgums, dienās	71	89	99
Kreditoru aprites koeficients	3.33	2.49	2.14
Kreditoru aprites perioda ilgums, dienās	109	147	171

Uzņēmuma darbības efektivitāti nosaka aktīvu aprites ātrums, kas parāda cik efektīvi uzņēmumā tiek izmantoti ilgtermiņa ieguldījumi un pārējie apgrozāmie līdzekļi. Ja uzņēmumā ir liels aktīvu daudzums, tas palielina uzņēmuma izmaksas par saņemtajiem aizņēmumiem. Šīs izmaksas negatīvi iespaido uzņēmuma peļņu. Savukārt, ja uzņēmumā ir nepietiekams

aktīvu lielums, tas var atstāt negatīvu iespaidu uz uzņēmuma kreditoriem un sadarbības partneriem.

Aprites rādītājiem ir būtiska nozīme uzņēmuma finansiāla stāvokļa novērtēšanā, tāpēc ka līdzekļu aprites ātrums parāda līdzekļu pārvēršanas ātrumu naudas formā, kas tieši ietekmē uzņēmuma maksāspēju. Aplūkosim SIA "Pallogs" līdzekļu aprites koeficientus (15.tabula).

Visu aktīvu aprites koeficients parāda cik efektīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus ražošanas procesā, lai veidotu neto apgrozījumu. Visiem aktīviem ir jāaprit vismaz vienu reizi gadā. Ja šis rādītājs ir zems, tas nozīmē ka uzņēmums ir veicis lielas investīcijas vai arī ir samazinājis neto apgrozījumu. Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients parāda uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu aprites ātrumu, šos aprites koeficientus var aprēķināt visiem apgrozāmajiem līdzekļiem kopā, vai katrai apgrozāmo līdzekļu grupai atsevišķi. Debitoru aprites koeficients parāda uzņēmuma spēju iekasēt no pircējiem jeb debitoriem samaksu par realizēto produkciju, savukārt kreditoru aprites koeficients parāda cik ātri uzņēmums norēķinās ar saviem kreditoriem. Salīdzinot debitoru un kreditoru aprites rādītājus var secināt vai uzņēmums pietiekami ātri saņem samaksu par realizēto produkciju un pats var segt savas saistības.

Aplūkojot visus līdzekļu aprites koeficientus secinām, ka vērojama koeficientu samazināšanās dinamika, kas liecina par uzņēmuma ieņēmumu samazināšanos vai izdevumu palielināšanos.

Savukārt, ja aplūkosim tikai uz autotransporta pakalpojumu darbības virziena attiecināmos līdzekļu aprites koeficientus, tad varam secināt, ka ir novērojama koeficientu palielināšanās dinamika (16.tabula). Tas liecina par šī darbības virziena pozitīvu attīstību, lai arī tas ir lēns process, tomēr nākotnē sagaidāma pieaugoša tendence.

Autotransporta pakalpojumu darbības virziena viszemākais līdzekļu aprites rādītājs ir visu aktīvu aprites koeficients, pētāmā perioda ietvaros, tas ir robežās no 0,41 – 0,57, kas ir vismaz divas reizes zemāk par pārējiem līdzekļu aprites koeficientiem. Šī koeficienta aprēķināšanā tiek ņemti vērā visi uzņēmuma aktīvi kopumā, to starpā arī ilgtermiņa ieguldījumi. Varam secināt, ka ņemot vērā autotransporta pakalpojumu darbības virziena specifiku, jo sniedzot šos pakalpojumus tiek izmantotas kravas automašīnas, kas ir finansiāli liels ieguldījums, uzņēmuma iegūtā peļņa no šī darbības virziena nespēj pietiekošā apjomā segt visas izmaksas.

Tas nozīmē, ka kopējās investīcijas uzņēmumā ir lielas un nepieciešams pārskatīt ilgtermiņa ieguldījumu sastāvu, vai arī rast risinājumus palielināt uzņēmuma apgrozījumu. Jāizvērtē SIA "Pallogs" autoparka vecums, veicot nepieciešamos aprēķinus, lai gūtu priekšstatu vai tiešām ir

izdevīgi nepārtraukti mainīt autoparku to atjauninot, vai tomēr var stabilizēt uzņēmuma finansiālo stāvokli lietojot jau esošās kravas automašīnas.

16.tabula. SIA “Pallogs” autotransporta pakalpojumu darbības virziena līdzekļu aprites rādītāji 2016. – 2018.gadi, EUR (Avots: autora apkopojums)

	2016	2017	2018
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Ilgtermiņa ieguldījumu kopsumma	2 980 277	4 012 907	5 067 688
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
Debitori	2 334 840	2 814 469	3 661 670
Apgrozāmo līdzekļu kopsumma	2 541 456	2 874 127	3 776 172
BILANCE	6 101 912	7 410 640	9 286 066
KREDITORI			
Kreditoru kopsumma	2 030 467	2 821 185	3 608 005
Peļņas vai zaudējumu aprēķins			
Neto apgrozījums	2 520 439	3 618 740	5 255 975
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	2 752 510	4 026 231	5 446 349
RĀDĪTĀJI			
Visu aktīvu aprites koeficients	0.41	0.49	0.57
Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients	0.99	1.26	1.39
Debitoru aprites koeficients	1.08	1.29	1.44
Debitoru parādu iekasēšanas ilgums, dienās	338	284	254
Kreditoru aprites koeficients	1.36	1.43	1.51
Kreditoru aprites perioda ilgums, dienās	269	256	242

Līdzekļu aprites rādītāji parāda, ka uzņēmumam būtu ļoti grūti pastāvēt darbojoties tikai ar autotransporta pakalpojumu sniegšanu, liels atbalsts ir otrs saimnieciskās darbības virziens – kokapstrāde, kas līdzsvaro kopējo uzņēmuma apgrozījumu. Autotransporta pakalpojumu darbības virziena līdzekļu aprites koeficientu paaugstināšanās neuzlabo kopējo līdzekļu aprites koeficientu pazemināšanās dinamiku.

2.3.4. Peļņas un rentabilitātes analīze

Uzņēmējdarbības galvenais princips ir strādāt lai gūtu peļņu. Jebkura uzņēmuma darbības finansiālais rezultāts izpaužas kā peļņa vai zaudējumi. Peļņas rādītāji atspoguļo uzņēmuma darbības efektivitāti, tostarp uzņēmuma rīcībā palikušo peļņu. Uzņēmums pēc saviem

ieskatiem to var izmantot, rezervju veidošanai, dividendēm un citām vajadzībām, ko nosaka dalībnieku kopsapulce.

Lai varētu secināt, vai uzņēmuma darbība ir ienesīga, nepietiek redzēt tikai uzņēmuma peļņas lielumu. Uzņēmumi ir ļoti atšķirīgi pēc to apgrozījuma lieluma, darbības veida un citiem rādītājiem, tad, lai tos varētu salīdzināt ir jāaprēķina dažādi rentabilitātes rādītāji.

17.tabula. SIA “Pallogs” peļņas vai zaudējumu aprēķins 2016. – 2018. gadi, EUR (Avots: SIA “Pallogs” gada pārskati)

Rādītāja nosaukums	2016	2017	2018
Neto apgrozījums	12 027 955	11 559 940	13 490 509
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	8 998 225	9 510 276	11 977 458
Bruto peļņa vai zaudējumi	3 029 730	2 049 664	1 513 051
Pārdošanas izmaksas	1 555 865	1 277 626	1 135 801
Administrācijas izmaksas	94 709	89 142	97 635
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	125 072	302 827	545 958
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	107 705	36 081	46 823
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	1 396 523	949 642	778 750
Procentu maksājumi	45 222	55 637	85 487
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1 351 301	894 005	693 263
Nekustāmā īpašuma nodoklis	0	0	0
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	190 591	60 437	11 580
Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	23 013	127 366	0
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	1 137 697	960 934	681 683
RĀDĪTĀJI			
Maksājamo procentu seguma koeficients	30.88	17.07	9.11

Izdevumus klasificējot pēc to veidiem, nav nepieciešams pamatdarbības izmaksas sadalīt pēc funkcijām, tas ir, atsevišķi uzskaitīt ražošanas, pārdošanas un administratīvās izmaksas. Visas izmaksas grupē pēc to rakstura. Savukārt izdevumus klasificējot pēc to funkcijām atsevišķi parāda izmaksas, kas attiecas uz ražošanu, pārdošanu un administratīvo darbību (Leibus u.c., 2018).

SIA “Pallogs” peļņas vai zaudējumu aprēķinos izmaksas klasificē pēc to funkcijām, tas nozīmē, ka pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas parāda ražošanas procesā izlietoto izejvielu un materiālu izmaksas, pamatlīdzekļu nolietojumu, darbiniekiem aprēķināto darba samaksu un ar to saistītos sociālos maksājumus un citas izmaksas, kas attiecas uz ražošanas

procesu. Savukārt visas izmaksas, kas saistītas ar saražotās produkcijas realizēšanu, transportēšanu vai uzglabāšanu tiek uzskaitītas pārdošanas izmaksu postenī, bet administrācijas izmaksās uzskaita visas uzņēmuma vadīšanas un administrēšanas izmaksas.

Apskatot SIA "Pallogs" peļņas vai zaudējumu aprēķinus par laika periodu no 2016. gada līdz 2018. gadam redzam, ka lielākais izmaksu postenis ir pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas, kas ir ar tendenci ik gadu palielināties (17.tabula).

Savukārt pārdošanas izmaksas, kas ir tieši saistītas ar saražotās produkcijas realizāciju, ik gadu samazinās, jo samazinās saražotās produkcijas pārdošanas apjomi. Uzņēmuma peļņa, analizējamā periodā, samazinās no 1 137 697 EUR 2016.gadā līdz pat 681 683 EUR 2019.gadā, kas ir gandrīz 2 reizes mazāka, tas saistīts ar iepriekš minēto izmaksu palielināšanos un ieņēmumu samazināšanos.

Uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķinā var redzēt, ka uzņēmumam ir procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas, kas ir saistītas ar līzīga maksājumiem par ilgtermiņa ieguldījumiem. Maksājamo procentu seguma koeficients parāda vai uzņēmumam ir pietiekami līdzekļi, lai varētu nosegt procentu maksājumus. Ja koeficients ir 1, tas nozīmē, ka uzņēmums ar savu peļņu var nosegt tikai procentu maksājumus, bet ja koeficients ir lielāks, tad nomaksājot procentu maksājumus uzņēmumam vēl paliks peļņa.

SIA "Pallogs" aprēķinātais maksājamo procentu koeficients norāda, ka uzņēmuma peļņa pārsniedz maksājamo procentu summu 9 reizes 2018.gadā, kas apskatāmajā periodā ir vismazākais rādītājs, jo ir samazinājusies uzņēmuma peļņa un palielināties ilgtermiņa kreditoru apjoms.

Aplūkojot atsevišķi autotransporta pakalpojumu darbības virziena peļņas vai zaudējumu aprēķinu, kur ieņēmumu un izdevumu posteņi ir attiecināti tikai uz šo darbības virzienu, secinām, ka postenī bruto peļņa vai zaudējumi, visos trīs pētāmajos periodos uzrādās zaudējumi, bet pārskata periodu autotransporta pakalpojumu darbības virziens tikai 2018.gadā noslēdz ar peļņu, savukārt abus iepriekšējos gadus, šis darbības virziens ir nesis tikai zaudējumus. Tas ir izskaidrojams ar to, ka 2018. gadā ir bijuši divas reizes lielāki pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi, nekā citos periodos, jo tika realizētas vecākās kravas automašīnas (18.tabula). Tas vēlreiz apliecina iepriekš secināto, ka nodarbojoties tikai ar autotransporta pakalpojumu darbības virzienu, uzņēmuma pastāvēšana būtu apdraudēta, jo tā nespēj pilnībā segt savus izdevumus.

18.tabula. SIA “Pallogs” autotransporta pakalpojumu darbības virziena peļņas vai zaudējumu aprēķins 2016. – 2018. gadi, EUR (Avots: autora apkopojums)

Rādītāja nosaukums	20 16	20 17	20 18
Neto apgrozījums	2 520 439	3 618 740	5 255 975
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	2 752 510	4 026 231	5 446 349
Bruto peļņa vai zaudējumi	-232 071	-407 091	-190 374
Pārdošanas izmaksas	0	0	0
Administrācijas izmaksas	0	0	0
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	108 523	226 565	455 664
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	97 425	76 402	101 612
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	-220 973	-256 928	163 678
Procentu maksājumi	41 532	50 572	78 953
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	-262 505	-307 500	84 725
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	-262 505	-307 500	84 725
RĀDĪTĀJI			
Maksājamo procentu seguma koeficients	-5.32	-5.08	2.07

Rentabilitātes rādītāji raksturo uzņēmuma darbības kopējo efektivitāti, gan arī atsevišķu tā darbības virzienu efektivitāti. Rentabilitāti mēra ar peļņas attiecību pret kādu citu ar peļņu saistītu rādītāju. Rentabilitātes rādītāji parāda uzņēmuma patērētos līdzekļus vai realizētās produkcijas apjomus. Vērtējot rentabilitāti nav noteikti konkrēti kritēriji. Rentabilitāti nosaka procentos, uzņēmuma darbība tiek vērtēta pēc rentabilitātes procentu līmeņa, jo augstāks ir šie procenti, jo uzņēmuma darbība tiek uzskatīta par efektīvāku. Ja rentabilitātes procenti ir zemi, tas nozīmē, ka uzņēmuma darbība ir neveiksmīga, un ir nepieciešams pārskatīt uzņēmuma līdzšinējo darbību, veikt tajā izmaiņas, pretējā gadījumā uzņēmums var piedzīvot krīzi, tāpēc ļoti svarīgi ir regulāri sekot līdzi rentabilitātes procentiem, lai laikus varētu prognozēt uzņēmuma tālākas darbības attīstības iespējas. Ja uzņēmuma rentabilitātes rādītājos ir vērojama pozitīva dinamika, tad uzņēmumā pieņemtie lēmumi savas saimnieciskās darbības uzlabošanā ir pareizi.

Komerčiālās rentabilitātes rādītāji ietvers sevī realizācijas, operatīvās darbības un bruto peļņas rentabilitātes. “Komerčiālā rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums ieguvis uz neto apgrozījuma vienību (Saksonova, 2012, 110.lpp.). Aplūkojamajā periodā visaugstākie komerčiālās rentabilitātes rādītāji bija 2016.gadā, savukārt viszemākie tie bija 2018.gadā.

19.tabula. SIA "Pallogs" izejošie dati rentabilitātes rādītāju aprēķin 2016. – 2018.gadi, EUR
(Avots: autora apkopojums no 1.,2.,3. pielikumiem)

	2016	2017	2018
Bilances aktīva kopsumma	6 101 912	7 410 640	9 286 066
Pašu kapitāla kopsumma	3 40 3 786	3 586 720	3 688 403
Bilances pasīva kopsumma	6 101 912	7 410 640	9 286 066
Neto apgrozījums	12 027 955	11 559 940	13 490 509
Bruto peļņa vai zaudējumi	3 029 730	2 049 664	1 513 051
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	1 396 523	949 642	778 750
Procentu maksājumi	41 532	50 572	78 953
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1 351 301	894 005	693 263
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	1 137 697	960 934	681 683
RĀDĪTĀJI			
Realizācijas rentabilitāte, %	9.46	8.31	5.05
Operatīvās darbības rentabilitāte, %	11.61	8.21	5.77
Bruto peļņas rentabilitāte, %	25.19	17.73	11.22
Aktīvu rentabilitāte, %	22.89	12.81	8.39
Kopkapitāla rentabilitāte, %	19.33	13.65	8.19
Pašu kapitāla rentabilitāte, %	33.42	26.79	18.48

SIA "Pallogs" aktīvu rentabilitāte 2018. gadā ir gandrīz trīs reizes samazinājusies salīdzinājumā ar 2016.gadu. Šī rentabilitāte parāda cik peļņas uzņēmums spēj iegūt, par pamatu aprēķiniem ņemot uzņēmuma aktīvu vienības.

Peļņu, ko iegūst uzņēmuma īpašnieki uz ieguldītā kapitāla vienību parāda uzņēmuma finansiālā rentabilitāte, kas sastāv no kopkapitāla un pašu kapitāla rentabilitātes. Arī abas šīs rentabilitātes 2018.gadā gandrīz divas reizes samazinājušās salīdzinājumā ar 2016.gadu (19.tabula).

3. PĒTĪJUMA REZULTĀTI

3.1. Autotransporta pakalpojumu nozares piecu uzņēmumu raksturojums un salīdzinošā analīze

Kopš 2017.gada ir vērojams autopārvadājumu uzņēmumu skaita pieaugums, pat neskatoties uz to, ka vairākās Eiropas Savienības dalībvalstīs ir ieviesti dažādi autopārvadājumus ierobežojoši nosacījumi, kas dara sarežģītāku Latvijas autopārvadātāju darbību. Šobrīd kopumā transporta nozarē darbojas vairāk kā 7800 dažāda lieluma uzņēmumi, kas kopumā nodarbina 80,7 tūkstošus cilvēku. Šajā darbā paralēli prakses uzņēmumam, tiek pētīti un analizēti pieci kravas autopakalpojumu nozarē strādājoši uzņēmumi.

Viens no pētāmajiem uzņēmumiem ir Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA) “IVI Trans” , kas dibināta 1994.gadā, tā ir maza sabiedrība un atrodas Rīgā. Sabiedrībai ir divi dibinātāji, kur vienam dibinātājam pieder 90% sabiedrības daļu, bet otram dibinātājam pieder 10% sabiedrības daļu. Uzņēmumā nodarbināti 53 darbinieki, un 2018.gadu uzņēmums ir noslēdzis ar 61 311 EUR lielu peļņu. SIA “IVI Trans” rīcībā ir 57 VOLVO, DAF, Mercedes firmu autovilcēji, 30 Thermo King un Carrier firmu refrižeratoru puspiekabes, tai skaitā 10 multi - temperatūras puspiekabes, kā arī 20 platformas konteineri, 5 tenta puspiekabes 90 m3 un 120 m3 apjomā. Uzņēmums piedāvā starptautiskos un iekšzemes auto kravu pārvadājumus, multimodālos kravu pārvadājumus, jūras konteineru pārvadājumus, kā arī noliktavu pakalpojumus un saliktās kravas.

Nākamais pētāmais uzņēmums ir SIA “Liss”, kas dibināts 2001.gadā. Tā ir maza sabiedrība un atrodas Rīgā. Sabiedrībai ir viens dibinātājs, kam pieder 100% sabiedrības daļu. Pēc Lursoft datiem uzņēmumā nodarbināti 14 darbinieki, un 2018.gadu uzņēmums ir noslēdzis ar 45 477 EUR lielu peļņu. Uzņēmums nesniedz informāciju par tā rīcībā esošo automašīnu skaitu, vien zināma informācija, ka pieejams autoparks ar kravas automašīnām un puspiekabēm gan standarta un negabarīta, gan speciālais kustīgais sastāvs refrižeratoru un bīstamo kravu pārvadāšanai, kā arī standarta jūras konteineru pārvadāšanai. Uzņēmums piedāvā kravu auto transportēšanu pa Eiropas, Skandināvijas, Krievijas un NVS valstīm, kravu muitošanu ES teritorijā, kravu glabāšanu un jūras konteineru pārvadāšanu.

SIA “SVS Transports” ir dibināts 1998.gadā, tā ir maza sabiedrība un atrodas Daugavpils novadā. Sabiedrībai ir divi dibinātāji, kur vienam dibinātājam pieder 60% sabiedrības daļu, bet otram dibinātājam attiecīgi 40% sabiedrības daļu. Uzņēmumā ir nodarbināti 70 darbinieki, un 2018.gadu uzņēmums ir noslēdzis ar 337042 EUR lielu peļņu. Uzņēmums

nesniedz informāciju par tā rīcībā esošo automašīnu skaitu, vien zināma informācija, ka pieejams autoparks ar kravas automašīnām ar apjomu 90 m3 un 120 m3. Uzņēmums piedāvā pārvadāt standarta kravas, negabarīta, liелgabarīta un smagsvara kravu pārvadāšanu.

SIA “Disa – M” ir dibināta 1994. gadā, tā ir maza sabiedrība un atrodas Rīgā. Sabiedrībai ir divi dibinātāji, kur katram dibinātājam pieder 50% sabiedrības daļu. Uzņēmumā ir nodarbināti 47 darbinieki, un 2018.gadu uzņēmums noslēdza ar 376 120 EUR lielu peļņu. Uzņēmums nesniedz informāciju par tā rīcībā esošo automašīnu skaitu, vien zināms ka pieejams autoparks ar VOLVO firmas kravas automašīnām un 90 m3 -120 m3 puspiekabēm ar tentiem, kā arī platformas konteineru pārvadāšanai. Uzņēmums piedāvā kravu autopārvadājumus, gabarītiem neatbilstošu un smagu kravu pārvadāšanu, kā arī kravu apdrošināšanu.

20.tabula. Pētāmo uzņēmumu likviditātes rādītāji par 2016.gadu, EUR (Avots: autora apkopojums izmantojot datus no Lursoft datubāzēm, 4.- 18. pielikumi)

	SIA "IVI Trans"	SIA "Liss"	SIA "SVS Transports"	SIA "Disa - M"	SIA "HEAD"
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI					
Krājumi	29 451	10 942	37 684	10 808	47 081
Debitori	416 203	173 814	348 771	339 642	1 275 783
Nākamo periodu izdevumi	16 376	4 529	31 211	24 239	15 000
Nauda	110 678	109 112	3 808	80 787	1 096 847
Apgrozāmo līdzekļu kopsumma	572 708	298 397	421 474	455 476	2 434 711
KREDITORI					
Īstermiņa kreditori	1 264 947	120 683	586 957	455 476	1 424 814
LIKVIDITĀTES RĀDĪTĀJI					
Kopējās likviditātes koeficients, L1	0.45	2.47	0.72	1.00	1.71
Starpseguma likviditātes koeficients, L2	0.42	2.34	0.60	0.92	1.67
Absolūtās likviditātes koeficients, L3	0.09	0.904	0.006	0.177	0.77

Pēdējais no pētāmajiem uzņēmumiem ir SIA “HEAD”, kas dibināts 2007.gadā, tā ir vidēja sabiedrība un atrodas Rīgā. Sabiedrībai ir viens dibinātājs, kam pieder 100% no sabiedrības daļām. Uzņēmumā ir nodarbināti 178 darbinieki, un 2018.gadu uzņēmums noslēdza ar 416064 EUR lielu peļņu. Uzņēmuma rīcībā ir 100 modernas tehnikas vienības – vilcēji, refrižeratori, divu sekciju piekabes. SIA “HEAD” piedāvā starptautiskos kravu pārvadājumus, salikto kravu pārvadājumus, multi - temperatūras pārvadājumus, kā arī loģistiku un uzglabāšanu.

Likviditāte norāda cik īsā laikā uzņēmums ir spējīgs pārvērst uzņēmuma aktīvus par maksāšanas līdzekļiem, lai segtu visas savas īstermiņa saistības. Aplūkosim visu piecu pētāmo uzņēmumu likviditātes koeficientus atsevišķi pa gadiem. 2016.gadā grūtības segt savas īstermiņa saistības bija diviem pētāmajiem uzņēmumiem, tie ir SIA “IVI Trans” un SIA “SVS Transports”. Abiem šiem uzņēmumiem visi likviditātes rādītāji bija zem vispārpieņemtajām normas robežām, bet visstabilākā savu īstermiņa saistību dzēšanā bija SIA “Liss” (20.tabula).

21.tabula. Pētāmo uzņēmumu likviditātes rādītāji par 2017.gadu, EUR (Avots: autora apkopojums izmantojot datus no Lursoft datubāzēm, 4.-18.pielikumi)

	SIA "IVI Trans"	SIA "Liss"	SIA "SVS Transports"	SIA "Disa - M"	SIA "HEAD"
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI					
Krājumi	43 650	7 316	37 340	13 757	4 3875
Debitori	317 651	145 514	347 557	493 649	1 782 312
Nākamo periodu izdevumi	15 002	6 471	37 236	28 024	17 364
Nauda	88 082	152 069	142 908	15 932	1 370 853
Apgrozāmo līdzekļu kopsumma	464 385	311 370	565 041	551 362	3 214 404
KREDITORI					
Īstermiņa kreditori	1 314 847	121 687	791 461	378 673	1 703 118
LIKVIDITĀTES RĀDĪTĀJI					
Kopējās likviditātes koeficients, L1	0.35	2.56	0.71	1.46	1.89
Starpseguma likviditātes koeficients, L2	0.31	2.45	0.62	1.35	1.85
Absolūtās likviditātes koeficients, L3	0.07	1.250	0.181	0.042	0.80

Ļoti līdzīga situācija ir arī 2017.gadā, kur SIA “IVI Trans” situācija īstermiņa saistību dzēšanā ir pat nedaudz pasliktinājusies, tas nozīmē, ka noteikti tiek kavēti kreditoru apmaksas termiņi. Savukārt SIA “SVS Transports” ir palielinājies absolūtās likviditātes rādītājs, kas liecina par naudas līdzekļu atlikumu pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Joprojām visstabilākā situācija ar īstermiņa saistību dzēšanu ir SIA “Liss” (21.tabula).

Izpētot 2018.gada pētāmo uzņēmumu likviditātes rādītājus varam secināt, ka SIA “IVI Trans” ir vērojama negatīva dinamika, jo likviditātes rādītāji joprojām turpina kristies, kas rada aizvien lielākas grūtības segt savas īstermiņa saistības, to var izraisīt debitoru spēja segt savas saistības pret pētāmo uzņēmumu (22.tabula). SIA “SVS Transports” kopējās un

starpseguma likviditātes rādītāji ir palikuši iepriekšējā gada līmeni, bet ir samazinājies absolūtās likviditātes rādītājs, kas liecina par naudas atlikumu samazināšanos uz pārskata gada beigām.

22.tabula. Pētāmo uzņēmumu likviditātes rādītāji par 2018.gadu, EUR (Avots: autora apkopojums izmantojot datus no Lursoft datubāzēm, 4.-18.pielikumi)

	SIA "IVI Trans"	SIA "Liss"	SIA "SVS Transports"	SIA "Disa - M"	SIA "HEAD"
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI					
Krājumi	29 175	7 470	47 096	14 783	207 297
Debitori	260 703	211 525	486 860	362 213	2 442 394
Nākamo periodu izdevumi	9 157	6 904	21 384	24 269	24 810
Īstermiņa finanšu ieguldījumi				239 548	
Nauda	38 753	185 832	52 117	66 590	1 167 835
Apgrozāmo līdzekļu kopsumma	337 788	411 731	607 457	707 403	3 842 336
KREDITORI					
Īstermiņa kreditori	1 061 958	221 638	855 876	360 681	2 500 960
LIKVIDITĀTES RĀDĪTĀJI					
Kopējās likviditātes koeficients, L1	0.32	1.86	0.71	1.96	1.54
Starpseguma likviditātes koeficients, L2	0.28	1.79	0.63	1.85	1.44
Absolūtās likviditātes koeficients, L3	0.04	0.838	0.061	0.185	0.47

Joprojām stabilākā no pētāmajām sabiedrībām ir SIA "Liss", taču arī šīs sabiedrības likviditātes rādītāji ir kritušies, tomēr stabili turas normas robežās. SIA "Liss" absolūtās likviditātes rādītājs ir virs normas, kas norāda uz to, ka uzņēmumā ir brīvi naudas līdzekļi vai vērtspapīri, kas netiek pietiekami aktīvi izmantoti. Šādus brīvos naudas līdzekļus iespējams ieguldīt jaunu pamatlīdzekļu iegādē.

Līdzīgi kā likviditātes rādītājus, vēl aplūkosim piecu pētāmo uzņēmumu rentabilitātes rādītājus. Rentabilitātes rādītājus mēdz dēvēt arī par ienesīguma vai atdeves rādītājiem. Šie rādītāji parāda uzņēmumu darbības efektivitāti. Jo lielāki ir rentabilitātes rādītāji, jo ienesīgāks ir uzņēmums. No iegūtajiem rentabilitātes rādītājiem var izdarīt secinājumus un pieņemt lēmumus par rādītājus ietekmējošo faktoru izmaiņām.

23.tabula. Pētāmo uzņēmumu rentabilitātes rādītāji par 2016.gadu, EUR (Avots: autora apkopojums izmantojot datus no Lursoft datubāzēm, 4.-18.pielikumi)

	SIA "IVI Trans"	SIA "Liss"	SIA "SVS Transports"	SIA "Disa - M"	SIA "HEAD"
Bilances aktīva kopsumma	2 497 699	355 624	2 001 957	1 291 894	7 042 213
Pašu kapitāla kopsumma	260 352	228 187	1 001 714	798 466	2 257 839
Bilances pasīva kopsumma	2 497 699	355 624	2 001 957	1 291 894	7 042 213
Neto apgrozījums	3 743 061	691 232	2 612 492	2 894 042	10 004 905
Bruto peļņa vai zaudējumi	200 797	120 088	97 797	1 116 585	1 678 237
Peļņa vai zaudējumi pirms % maksājumiem	-104 800	54 905	15 831	222 513	1 250 471
Procentu maksājumi	71 413	606	17 320	3 395	129 569
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	-33 387	54 299	-1 489	219 118	1 120 902
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	-33 387	38 202	-1 489	209 002	941 321
RĀDĪTĀJI					
Realizācijas rentabilitāte, %	-0.89	5.53	-0.06	7.22	9.41
Operatīvās darbības rentabilitāte, %	-2.80	7.94	0.61	7.69	12.50
Bruto peļņas rentabilitāte, %	5.36	17.37	3.74	38.58	16.77
Aktīvu rentabilitāte, %	-4.20	15.44	0.79	17.22	17.76
Kopkapitāla rentabilitāte, %	1.52	10.91	0.79	16.44	15.21
Pašu kapitāla rentabilitāte, %	-12.82	16.74	-0.15	26.18	41.69

Tāpat kā pie likviditātes rādītājiem, arī rentabilitātes rādītāji parāda, ka 2016.gadā vissliktākā situācija ir SIA "IVI Trans" un SIA "SVS Transports". Abi šie uzņēmumi 2016.gadu ir noslēguši ar zaudējumiem, tāpēc rentabilitātes rādītāji SIA "IVI Trans" ir negatīvi, bet SIA "SVS Transports" tie ir ļoti zemi. Skatoties visu rentabilitātes rādītāju kopumu, visstabilākā situācija ir SIA "HEAD" un SIA "Disa – M" (23.tabula). SIA "Head" visaugstākais ir pašu kapitāla rentabilitātes rādītājs, savukārt SIA "Disa-M" visaugstākais ir bruto rentabilitātes rādītājs. Arī SIA "Liss" rentabilitātes rādītāji, lai gan nav augsti un neviens no rādītājiem neizceļas, tomēr tie ir stabili.

24.tabula. Pētāmo uzņēmumu rentabilitātes rādītāji par 2017.gadu, EUR (Avots: autora apkopojums izmantojot datus no Lursoft datubāzēm, 4.-18.pielikumi)

	SIA "IVI Trans"	SIA "Liss"	SIA "SVS Transports"	SIA "Disa - M"	SIA "HEAD"
Bilances aktīva kopsumma	2 187 956	444 226	2 546 324	1 880 433	7 978 249
Pašu kapitāla kopsumma	15 028	275 126	974 942	986 162	2 782 083
Bilances pasīva kopsumma	2 187 956	444 226	2 546 324	1 880 433	7 978 249
Neto apgrozījums	3 952 405	784 968	2 803 923	3 674 980	11 403 863
Bruto peļņa vai zaudējumi	103 938	124 973	130 325	1 624 515	689 586
Peļņa vai zaudējumi pirms % maksājumiem	-38 157	57 389	73 695	255 015	467 600
Procentu maksājumi	64 664	1 726	20 427	9 754	162 928
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	-102 821	55 663	53 268	245 261	304 672
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	-105 412	46 939	44 228	238 592	639 744
RĀDĪTĀJI					
Realizācijas rentabilitāte, %	-2.67	5.98	1.58	6.49	5.61
Operatīvās darbības rentabilitāte, %	-0.97	7.31	2.63	6.94	4.10
Bruto peļņas rentabilitāte, %	2.63	15.92	4.65	44.20	6.05
Aktīvu rentabilitāte, %	-1.74	12.92	2.89	13.56	5.86
Kopkapitāla rentabilitāte, %	-1.86	10.96	2.54	13.21	10.06
Pašu kapitāla rentabilitāte, %	-7 01.44	17.06	4.54	24.19	23.00

Aplūkojot 2017.gada rentabilitātes rādītājus, redzam, ka SIA "SVS Transports" ir uzlabojusi savas darbības efektivitāti un noslēgusi pārskata gadu ar peļņu, kas atspoguļojas rentabilitātes rādītājos, bruto peļņas rentabilitāte ir no 3,74 % pakāpusies līdz 4,65%, lai gan tie joprojām ir mazi, tomēr redzama pozitīva dinamika. Taču SIA "IVI Trans" joprojām uzrāda negatīvus rentabilitātes rādītājus, kas ir pasliktinājušies salīdzinājumā ar 2016.gadu, jo īpaši pašu kapitāla rentabilitāte, kam par iemeslu ir sadalīta un dividendēs izmaksātā iepriekšējo gadu peļņa. Savukārt SIA "Disa – M" uzrāda labākos no pētāmo uzņēmumu rentabilitātes rādītājiem, lai gan tie ir nedaudz samazinājušies salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata gadu (24.tabula).

25.tabula. Pētāmo uzņēmumu rentabilitātes rādītāji par 2018.gadu, EUR (Avots: autora apkopojums izmantojot datus no Lursoft datubāzēm, 4.-18.pielikumi)

	SIA "IVI Trans"	SIA "Liss"	SIA "SVS Transports"	SIA "Disa - M"	SIA "HEAD"
Bilances aktīva kopsumma	1 506 930	570 477	2 964 554	1 659 636	7 741 198
Pašu kapitāla kopsumma	66 433	286 557	1 134 984	909 701	3 086 547
Bilances pasīva kopsumma	1 506 930	570 477	2 964 554	1 659 636	7 741 198
Neto apgrozījums	3 464 784	785 998	3 367 196	3 073 924	13 894 666
Bruto peļņa vai zaudējumi	190 579	116 760	382 719	1 685 257	427 481
Peļņa vai zaudējumi pirms % maksājumiem	108 925	49 538	365 333	391 116	554 719
Procentu maksājumi	46 172	2 039	25 285	12 508	138 655
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	62 753	47 499	340 048	378 608	417 879
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	61 311	45 477	337 042	376 120	416 064
RĀDĪTĀJI					
Realizācijas rentabilitāte, %	1.77	5.79	10.01	12.24	2.99
Operatīvās darbības rentabilitāte, %	3.14	6.30	10.85	12.72	3.99
Bruto peļņas rentabilitāte, %	5.50	14.85	11.37	54.82	3.08
Aktīvu rentabilitāte, %	7.23	8.68	12.32	23.57	7.17
Kopkapitāla rentabilitāte, %	7.13	8.33	12.22	23.42	7.17
Pašu kapitāla rentabilitāte, %	92.29	15.87	29.70	41.35	13.48

Kā pēdējos aplūkosim 2018.gada rentabilitātes rādītājus. Kā redzam, SIA "IVI Trans" ir uzlabojis savu darbību un noslēdzis 2018.pārskata gadu ar peļņu, līdz ar to uzlabojot savus rentabilitātes rādītājus (25.tabula).

Arī SIA "SVS Transports" ir uzlabojis sava uzņēmuma darba efektivitāti stabilizējot un uzlabojot visus savus rentabilitātes rādītājus. Tāpat kā iepriekšējā gadā, vislabākie rentabilitātes rādītāji ir SIA "Disa – M", bet šoreiz tie ir ar augošu dinamiku. Savukārt SIA "HEAD" rādītāji 2018.gadā ir pasliktinājušies salīdzinājumā ar iepriekšējiem pētāmajiem periodiem. SIA "HEAD" pārskatu periodu peļņa ar katru gadu samazinās, ja 2016.gadā tā bija 941 321 EUR, tad 2018.gadā tā ir samazinājusies gandrīz par 56 % un sastāda 416 064 EUR.

Varam secināt, ka uzņēmumiem ar sliktiem likviditātes rādītājiem, būs arī slikti rentabilitātes rādītāji. Tomēr arī labi likviditātes rādītāji, ne vienmēr liecina par uzņēmuma darbības efektivitāti un labiem rentabilitātes rādītājiem, kā piemēram SIA “Liss” uzrādīja vislabākos likviditātes rādītājus, tomēr rentabilitātes rādītāji bija salīdzinoši vāji, kas liecina par neefektīvu līdzekļu izmantošanu saimnieciskās darbības ietvaros.

3.2. Autotransporta pakalpojumu nozares vidējo finanšu rādītāju salīdzinājums ar pētāmo uzņēmumu datiem

Iepriekšējās nodaļās darba autore veica finanšu rezultātu aprēķinus un analīzi savam prakses uzņēmumam SIA “Pallogs”, kā arī vēl pieciem autotransporta nozarē strādājošiem uzņēmumiem. Tagad veiksīm iegūto rezultātu salīdzinājumu ar vidējiem nozares rādītājiem, kas iegūti no Lursoft uzņēmumu datubāzes. Vidējie nozares finanšu rādītāji tiek aprēķināti par pamatu ņemot Lursoft datubāzēs esošos uzņēmumu finanšu datus. Aplūkosim 2018.gada uzņēmumu neto apgrozījumu un peļņu vai zaudējumus pirms nodokļiem, kā arī pārskata perioda peļņu vai zaudējumus salīdzinājumā ar nozares vidējiem rādītājiem (26.tabula).

26.tabula. Autotransporta nozares peļņas rādītāju salīdzinājums ar vidējiem nozares rādītājiem par 2018.gadu, EUR (Avots: autora apkopojums, izmantojot datus no Lursoft datubāzēm, 1.-18.pielikumi)

	Neto apgrozījums	Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi
SIA "Pallogs"	13 490 509	693 263	681 683
SIA "IVI Trans"	3 464 784	62 753	61 311
SIA "Liss"	785 998	47 499	45 477
SIA "SVS Transports"	3 367 196	340 048	337 042
SIA "Disa-M"	3 073 924	378 608	376 120
SIA "Head"	13 894 666	417 879	416 064
Vidējie nozares rādītāji	84 930	890	774

Aprēķinot nozares vidējos rādītājus ir ņemti dati par 3107 dažādiem Lursoft datubāzē esošiem uzņēmumiem. Kā redzams, tad vidējie nozares rādītāji krasi atšķiras no pētāmo uzņēmumu rādītājiem, kas liecina par to ka nozarē ir ļoti daudz nelielu uzņēmumu ar mazu neto apgrozījumu, kas vidējo nozares neto apgrozījumu ir būtiski samazinājuši. “Peļņa pirms nodokļiem ir rādītājs, kas kopumā novērtē uzņēmuma finansiālo rezultātu – uzņēmuma peļņu pirms nodokļiem (Korsaka, 2019). Krasa atšķirība ir arī starp nozares vidējiem un pētāmo

uzņēmumu peļņas rādītājiem. Ja nozares vidējie peļņas rādītāji ir tik zemi, tas liek secināt, ka liela daļa vidējo rādītāju aprēķinā iekļauto uzņēmumu, ir noslēguši 2018.pārskata gadu ar zaudējumiem. Ja pārvēršam peļņas attiecību pret neto apgrozījumu procentuālā izteiksmē, tad pētāmo uzņēmumu peļņa ir no 2 – 12% robežās no kopējā uzņēmuma neto apgrozījuma, savukārt vidējais nozares rādītājs ir 0,9 % no vidējā nozares neto apgrozījuma.

Raksturojot autotransporta pakalpojumu nozares finanšu analīzes koeficientus, aplūkosim divus likviditātes rādītājus. “Likviditāte ir uzņēmum spēja izpildīt savas īstermiņa saistības, kad tām pienāk termiņš. Uzņēmuma likviditātes analīze tāpat nozīmē, ka jānovērtē, kas veido apgrozāmo kapitālu. Apgrozāmais kapitāls tiek definēts, kā neto apgrozāmie līdzekļi, kas visiem uzņēmumiem ir nepieciešami, lai finansētu ikdienas darbības”(Maynard, 2017., 238.lpp.). Kā arī aplūkosim bruto peļņas rentabilitāti, kas parāda par cik procentiem neto apgrozījums ir lielāks par pārdotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu ražošanas izmaksām (27.tabula).

27.tabula. Autotransporta nozares uzņēmumu likviditātes un rentabilitātes rādītāju salīdzinājums ar vidējiem nozares rādītājiem par 2018.gadu (Avots: autora apkopojums, izmantojot datus no Lursoft datubāzēm, 1.-18.pielikumi)

	Kopējās likviditātes koeficients, L1	Starpseguma likviditātes koeficients, L2	Bruto peļņas rentabilitāte, %
SIA "Pallogs"	1.26	1.10	11.22
SIA "IVI Trans"	0.32	0.28	5.50
SIA "Liss"	1.86	1.79	14.85
SIA "SVS Transports"	0.71	0.63	11.37
SIA "Disa-M"	1.96	1.85	54.82
SIA "Head"	1.54	1.44	3.08
Vidējie nozares rādītāji	1.24	1.14	15.02

“Finanšu rādītāji ir ātrs un vienkāršs līdzeklis, lai novērtētu uzņēmuma finansiālo stāvokli. Šie rādītāji var būt ļoti noderīgi, salīdzinot dažādu uzņēmumu finansiālo stāvokli. Uzņēmumu darbības var būt atšķirīgas. Rezultātā, katra uzņēmuma gūtās peļņas salīdzinājums var būt maldinošs” (Atrill, 2017., 84.lpp.). Kā iepriekš aplūkotajā peļņas rādītāju salīdzinājumā var redzēt, ka uzņēmumiem ir ļoti atšķirīgi neto apgrozījuma un peļņas rādītāji, tad aplūkojot likviditātes koeficientus, šie rādītāji ir vieglāk salīdzināmi. Kopējās likviditātes rādītājs parāda visu apgrozāmo līdzekļu attiecību pret īstermiņa saistībām. Optimālās šī koeficienta robežas ir no 1-2,5, kas norāda uz uzņēmuma spēju segt savas īstermiņa saistības. Vidējais nozares

rādītājs ir 1,24, tātad vidēji autotransporta nozares uzņēmumi ir spējīgi segt savas īstermiņa saistības iesaistot visus savā rīcībā esošos apgrozāmos līdzekļus. Savukārt aplūkojot pētāmos uzņēmumus, redzam, ka SIA “IVI Trans” un SIA “SVS Transports” īstermiņa saistību apjoms ir lielāks par šo uzņēmumu rīcībā esošajiem apgrozāmajiem līdzekļiem, tas var radīt maksātnespējas riskus. Tātad, lai uzlabotu savus likviditātes rādītājus, šiem uzņēmumiem ir jāsamazina īstermiņa saistību lielums vai jāpalielina apgrozāmo līdzekļu apjoms.

Starpseguma likviditāti jeb “ātro likviditāti” aprēķina kā attiecību starp apgrozāmajiem līdzekļiem, no kuriem izslēgti krājumi, un īstermiņa saistībām. Šim rādītājam ir jābūt lielākam par 1, bet tas nedrīkst būt pārāk augsts, kas var liecināt par neefektīvu aktīvu izmantošanu. Šī rādītāja pamatdoma ir aprēķināt uzņēmuma spēju atmaksāt saistības ar tā rīcībā esošiem aktīviem, ko var pārvērst naudā gada laikā” (Trumpe, 2019, 39.lpp.). Arī šis likviditātes rādītājs nozarē kopumā atbilst normai un ir 1,14. Tāpat kā kopējās likviditātes rādītājs, arī starpseguma likviditātes rādītājs ir pārāk zems SIA “IVI Trans” un SIA “SVS Transports”. Šiem uzņēmumiem jāsaņem aktīvāk darboties ar saviem debitoriem, laicīgāk izrakstot tiem rēķinus par sniegtajiem pakalpojumiem un stingrāk kontrolējot rēķinu apmaksas termiņus, kā arī pārskatīt savas īstermiņa saistības. Savukārt paaugstināts starpseguma likviditātes rādītājs SIA “Disa-M” un SIA “Liss” norāda uz apgrozāmā kapitāla neefektīvu izmantošanu. Vajag izvērtēt situāciju un pieņemt lēmumus par neefektīvi izmantoto apgrozāmo līdzekļu novirzīšanu jaunu pamatlīdzekļu iegādei, kas turpmāk ļautu palielināt uzņēmuma apgrozījumu vai šo aktīvu realizēšanu.

Nākamais uzņēmumu salīdzināmais rādītājs ar vidējiem nozares rādītājiem ir bruto peļņas rentabilitāte. “Bruto peļņas rentabilitāte parāda to, cik rentabla ir uzņēmuma pamatdarbība tās kodolā, neņemot vērā pārdošanas, administratīvās un citas operatīvās izmaksas. Šis rādītājs atklāj to, cik efektīvi uzņēmums izmanto materiālos un cilvēku resursus, kas nepieciešami preces vai produkta ražošanai” (Rode, 2019, 42.lpp.). Bruto peļņas rentabilitāte ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, jo to ietekmē pārdotās produkcijas un sniegto pakalpojumu ražošanas izmaksas, kas ir vislielākais no uzņēmumu izmaksu posteņiem. Pēc bruto peļņas rentabilitātes aprēķina, secinām ka vislielākais neto apgrozījums attiecībā pret ražošanas izmaksām ir SIA “Disa-M”, kas sastāda 54,82 %, savukārt vismazākais ir SIA “Head”, kas ir vien 3,08%. Vidējais nozares rādītājs ir 15,02 %. Tā kā šo rādītāju galvenokārt ietekmē ražošanas izmaksas, tad par pamatu lielajām rādītāja atšķirībām ir uzņēmumu izdevumu atzīšanas principu atšķirības.

3.3. Autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmumu turpmākās attīstības iespējas

Transporta pakalpojumu sniegšana ir būtiska Latvijas un Eiropas Savienības tautsaimniecības nozare, kas turpina attīstīties. Lai gan Latvijas ostās un dzelzceļa pārvadājumos ir vērojams kravu apgrozījuma samazinājums, tomēr autotransporta pārvadājumu apgrozījums ir būtiski palielinājies. Autotransporta pakalpojumu pieejamība ļauj nodrošināt kravu nogādāšanu vietās, kas nav pieejamas citiem transporta pakalpojumu veidiem.

Lielākā daļa autotransporta pakalpojuma nozarē strādājošie uzņēmumi ir mazie vai mikro uzņēmumi, kas 2017.gadā sastādīja 82%, jeb 2890 no kopējiem ar kravu pārvadājumiem pa autoceļiem saistītu pakalpojumu sniegšanas uzņēmumiem ("Nozares ziņojums: Sauszemes kravu pārvadājumi un pasažieru transports", 2018). Mazie uzņēmumi nodarbina tikai līdz 9 darbiniekiem. Šādiem maziem uzņēmumiem nav iespēju konkurēt Eiropas tirgū un noslēgt sadarbības līgumus ar Eiropas loģistikas kompānijām. Lai veiksmīgi strādātu Eiropas tirgū, maziem uzņēmumiem vajag apvienoties veidojot lielākas kopsabiedrības, kas būtu spējīgas konkurēt ar lielajām autopārvadājumu kompānijām, un nodrošināt un izpildīt Eiropas loģistikas uzņēmumu izvirzītos nosacījumus. Apvienošanās kavē tas, ka vietējie mazie uzņēmumi nav gatavi veidot kopsabiedrības, jo katrs grib būt sava uzņēmuma saimnieks, taču pašreizējā tirgus situācija un augošā konkurence Latvijas tirgū norāda uz to, ka pastāvēšanas nolūkā apvienošanās būs neizbēgamas.

Savukārt lielākiem uzņēmumiem galvenais darbības virziens ir jākoncentrē tieši uz pakalpojumu sniegšanu Eiropas loģistikas kompānijām un jāmeklē jauni tirgi. Pēdējos gados ir palielinājies kravu pārvadājumu apjoms uz Vāciju un Skandināvijas valstīm, turklāt Skandināvijas valstu tirgum ir potenciāls attīstīties vēl vairāk, piesaistot preces no austrumiem. Autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmumi jaunu tirgus nišu sāk meklēt austrumos. Tās ir valstis, kā piemēram Kazahstāna, Uzbekistāna, Irāna, Indija, kur ir potenciāla preču plūsma uz Eiropu, kā arī Eiropā ražoto preču eksports var nodrošināt autopārvadātājiem ekonomisko izdevīgumu.

Viena no aktuālākajām problēmām starptautisko autotransporta pakalpojumu sniegšanas nozarē ir jaunais transporta regulējuma kopums jeb tā saucamā - Mobilitātes pakotne. Šī Mobilitātes pakotne paredz daudzus likumdošanas grozījumus, kas ietekmēs visus starptautiskos autopārvadājumu uzņēmumus. Jaunie ierosinājumi liek transportlīdzekļiem ik pēc četrām nedēļām obligāti atgriezties savā mītnes zemē un vēl piebilde, ka tajā jābūt vienai iekraušanai vai izkraušanai. Tas radīs nevienlīdzīgus nosacījumus autopārvadājumu tirgū, jo Latvijas tirgū nav tik daudz importa vai eksporta kravu, lai šāda automašīnu ikmēneša

kursēšana atpakaļ uz Latviju būtu autotransporta pārvadājumu kompānijām ekonomiski izdevīga. Arī tādi nosacījumi jaunajā Mobilitātes pakotnē, kā piemēram ierobežojumi autovadītājiem pavadīt nakts automašīnās, bet gan apmesties viesnīcās vai hostelos, radīs papildus izmaksas autotransporta nozarē strādājošajiem uzņēmumiem, turklāt jaunās kravas automašīnas ir dzīvošanai ļoti labi aprīkotas un var izrādīties daudz ērtākas par dažu hosteļu numuriem. Nav ņemts vērā arī tas, ka automašīnas piekabēs jeb refrižeratoros tiek pārvadātas preces kurām jāievēro temperatūras režīmi, tas nozīmē, ka automašīnai ir jābūt iedarbinātai, lai preces netiktu sabojātas. Autovadītājs nevar nakšņot viesnīcā atstājot darbojamies automašīnu kas novietota stāvvietā.

Pēc Eiropas Revīzijas Plātas atzinuma, “transporta nozare rada aptuveni ceturto daļu no visām siltumnīcefekta gāzu emisijām Eiropas Savienībā, šī nozare kļūst par vienu no šķēršļiem Eiropas Savienības vispārējo dekarbonizācijas mērķu sasniegšanā” (Eiropas revīzijas palāta, 2018). Nākotnes prognozes liecina, ka kravu pārvadājumu apjoms līdz 2050.gadam var pieaugt par 60%, kas radīs papildus slodzi vides un ekonomikas problēmām. No visiem transporta piegādes veidiem, priekšrocība tiek dota autotransporta piegādēm, jo tas ir cenas ziņā izdevīgāks, ātrāks, drošāks un elastīgāks, nodrošinot tiešās piegādes. Tomēr autotransporta radītais troksnis, gaisa piesārņojums un ceļu satiksmes negadījumi rada papildus sociālas un ekonomiskas izmaksas. Viens no veidiem, lai samazinātu autotransporta radīto gaisa piesārņojumu un siltumnīcefekta gāzu emisiju, ir vairāk izmantot multimodālos pārvadājumus, taču šāda veida pārvadājumu izmantošana būtiski sadārdzinās piegādes izmaksas. Lai samazinātu emisiju, ir jāvirzās uz mazāku enerģijas patēriņu un tīrāku enerģiju, transportlīdzekļos vairāk jāizmanto biodegviela un jāievieš mazoglekļa ekonomika, kas samazinātu oglekļa dioksīdu izmešus. To var panākt piesaistot autobūves speciālistus, kas pielāgotu kravas automobiļu dzinējus jaunajām prasībām.

Eiropas Savienības dekarbonizācijas mērķu sasniegšanai lielu atbalstu sniegtu elektrisko kravas automašīnu ieviešana. Tas vēl ir tālas nākotnes jautājums, jo patreiz kompānija “Tesla” ir izstrādājusi prototipu elektriskajam kravas auto ar nosaukumu “Tesla Semi”, kas pēc testa braucienu rezultātiem spēs nobraukt 800 kilometrus ar vienu uzlādi. Šīs automašīnas izstrāde un testēšana joprojām turpinās un plānots ražošanu uzsākt ar 2020.gadu, cik varētu izmaksāt šāda automašīna arī vēl nav zināms.

Arī kompānija “Ford” ir prezentējusi sava elektriskā kravas vilcēja “Ford F-Vision” prototipu, kas ir ļoti līdzīgs savam konkurentam “Tesla Semi” prototipam. Kompānija “Ford” pagaidām nav sniegusi nekādus komentārus par sava elektriskā kravas vilcēja tehniskajiem risinājumiem

un iespējamajām izmaksām, vien zināms, ka šis prototips ir aprīkots ar elektromotoru un bezpilota vadības sistēmu ("Ford" prezentējis elektrisko kravas vilcēju konkurencei ar "Tesla Semi", 2018).

Savu bezpilota kravas automašīnu izstrādā arī Google kopā ar kompāniju "Waymo". Šis izstrādātais prototips ar bezpilota braukšanas sistēmu ir paredzēts lai sistēma varētu patstāvīgi virzīt automobiļus taisnos, garos ceļa posmos, tas palīdzētu samazināt autovadītāju slodzi un ļautu viņam ilgāk atpūsties. Tomēr Latvijas kā arī Eiropas ceļiem šāda automašīna nebūtu noderīga, jo mūsu teritorijas ir samērā blīvi apdzīvotas un ceļu infrastruktūra neparedz garus un taisnus ceļus. Tomēr nākotnes autorūpniecībai piemīt attīstības tendences un, pēc manām domām, nākotnē tiks izgatavotas arī kravas automašīnas ar absolūtu bezpilota braukšanas sistēmu, kas tiks pilnībā robotizētas. Ja izdosies veiksmīgi ieviest šādas automašīnas, tad uzņēmumiem kas nodarbojas ar preču pārvadāšanu un loģistiku tas būs liels ieguvums, protams būs jāiegulda lielas investīcijas uzņēmumu attīstībā, bet ilgtermiņā šīs investīcijas atmaksāsies, turpretim samazināsies ieguldījumi cilvēkresursos. Savukārt daudzi cilvēki zaudēs darbus, palielināsies bezdarbs, samazināsies budžeta ieņēmumi sociālajā un iedzīvotāju ienākuma nodokļos, palielināsies valsts izdevumi bezdarbnieku pabalstu izmaksāšanai. Šāda nākotnes automatizācijas un robotizācijas attīstība radīs lielu bezdarbu un ekonomikas lejupslīdi, tāpēc ir laikus jāpadomā par radikālām izmaiņām, lai spētu līdzsvarot automatizācijas attīstības līmeni.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Darba izstrādes laikā autore nonāca pie sekojošiem secinājumiem:

1. SIA "Pallogs" izveidotā ieņēmumu un izdevumu uzskaitē nav pilnvērtīga - pamatlīdzekļu un to nolietojums, kā arī darba algas un sociālais nodoklis tiek uzskaitīti vienā kontā abiem saimnieciskās darbības virzieniem, neizdalot tos atsevišķi katram darbības virzienam. Tas liedz iespēju gūt pareizu priekšstatu par katras saimnieciskās darbības virziena izmaksām un neļauj aprēķināt to rentabilitāti, lai pareizi vadītu tālāko uzņēmuma saimniecisko darbību.
2. Uzņēmums katru gadu kravas automašīnu līzingu ilgtermiņa aizņēmuma procentos veic lielus maksājumus, 2018.gadā tie sastādīja gandrīz 79 000 EUR.
3. SIA "Pallogs" autotransporta pakalpojumu darbības virziens strādā ar peļņu tikai 2018.gadā, kas bija 84 725 EUR, bet iepriekšējos gadus šis virziens nesa tikai zaudējumus, kas tika segti no kokapstrādes darbības virziena ieņēmumiem.
4. Ieguldot līdzekļus pamatlīdzekļu iegādē autotransporta pakalpojumu darbības virziena attīstībā, kokapstrādes darbības virziena pamatlīdzekļi ir novecojuši, kas ir par iemeslu neto apgrozījuma samazinājumam, uz ko norāda līdzekļu aprites koeficientu samazināšanās uzņēmumā kopumā salīdzinājumā ar šo koeficientu paaugstināšanos autotransporta pakalpojumu sniegšanas nozarē.
5. SIA "Pallogs" kopumā debitoru parādu iekasēšanas periods no 71 dienas 2016. gadā ir palielinājies līdz 99 dienām 2018.gadā, savukārt aprēķinot atsevišķi debitoru parāda iekasēšanas ilgumu autotransporta pakalpojumu darbības virzienam, tas ir no 338 dienām 2016. gadā samazinājies līdz 254 dienām 2018.gadā.
6. SIA "Pallogs" kopumā kreditoru aprites ilgums no 109 dienām 2016. gadā ir palielinājies līdz 171 dienai 2018.gadā, bet uzņēmuma autotransporta pakalpojuma darbības virziena kreditoru aprites ilgums no 269 dienām 2016.gadā ir samazinājies līdz 242 dienām 2018.gadā.
7. SIA "IVI Trans" un SIA "SVS Transports" 2016.gadu ir noslēgušas ar zaudējumiem, 2017.gadā SIA "IVI Trans" atkal ir noslēdzis ar zaudējumiem, tomēr SIA "SVS Transports" ir spējis uzlabot savus rādītājus un noslēdzis gadu ar 61 311 EUR lielu peļņu, bet 2018. gadu visi pētāmie uzņēmumi noslēdza ar peļņu.

8. SIA "Head" peļņas krituma dinamika trīs gadu periodā, norāda uz to ka uzņēmuma vadība nav pievērsuši pietiekamu uzmanību finanšu rādītāju analīzei.
9. Salīdzinot pētāmo uzņēmumu un nozares vidējos peļņas rādītājus, jāsecina, ka nozares vidējie peļņas rādītāji ir krietni zemāki par pētāmo uzņēmumu rādītājiem. No visiem pētāmajiem uzņēmumiem vismazākais ir SIA "Liss", kura neto apgrozījums 2018.gadā bija 785 998 EUR un neto peļņa sastādīja 45 477 EUR, savukārt vidēji nozarē neto apgrozījums 2018.gadā bija tikai 84 930 EUR, bet neto peļņa tikai 774 EUR. Tas norāda uz to, ka nozarē darbojas liels skaits mazu un mikro uzņēmumu, kas strādā ar zaudējumiem.
10. Nozares vidējais kopējās likviditātes koeficients ir 1,24, bet SIA "Pallogs" kopējās likviditātes koeficients ir 1,26, tas nozīmē, ka neskatoties uz neto apgrozījuma un neto peļņas lieluma atšķirībām, likviditātes rādītāji ir ļoti līdzīgi, tas ļauj veikt dažāda lieluma uzņēmumu finanšu rādītāju salīdzinošo analīzi.
11. Bruto peļņas rentabilitāte vidēji nozarē par 2018.gadu ir 15,02%, savukārt SIA "Pallogs" 2018.gada bruto peļņas rentabilitāte ir 11,22%. Tas nozīmē, ka rentabilitātes rādītāji dažāda lieluma uzņēmumiem ir savstarpēji salīdzināmi.
12. Autotransporta pakalpojumu nozarē strādājošajiem uzņēmumiem jāērķinās ar nākotnē būtiskām izmaiņām nozarē, ko izraisa nozares ietekme uz klimata pārmaiņām. Jāplāno investējamie līdzekļi mazgalekļa vai elektrisko kravas automobiļu iegādei.

Darba autore piedāvā šādus priekšlikumus:

1. SIA "Pallogs" galvenajam grāmatvedim ir jāizstrādā detalizētāks grāmatvedības kontu plāns, paredzot atsevišķus ieņēmumu un izdevumu kontus katram saimnieciskās darbības virzienam. Darba autores ieteikums ir izveidot jaunus operatīvos kontus, piemēram 7211 izdevumiem darba algām autotransporta pakalpojumu darbības virzienā nodarbinātajiem, kā arī 7311 izdevumiem darba devēja sociālajam nodoklim autotransporta pakalpojumu darbības virzienā nodarbinātajiem.
2. Tāpat jāizveido atsevišķi konti pamatlīdzekļu un to nolietojuma uzskaitē katram saimnieciskās darbības virzienam. Darba autores ieteikums ir izveidot kontu 1231, kur uzskaitīt pamatlīdzekļus, kā arī 1291, kur uzskaitīt pamatlīdzekļu nolietojumu, kas attiecas uz autotransporta pakalpojumu darbības virzienu.

3. Uzņēmuma vadītājam jāizvērtē iespēja samazināt ilgtermiņa aizņēmumu procentu maksājumus samazinot savas ilgtermiņa saistības. To var izdarīt neslēdzot jaunus līzingu līgumus, bet ilgākā laika posmā izmantot jau esošās kravas automašīnas. Tas ļautu katru gadu samazināt ilgtermiņa aizņēmumus par 10-15 %.
4. Uzņēmuma vadītājam jāsamazina autotransporta pakalpojumu darbības virziena izmaksas. Lai samazinātu izmaksas jāveic autovadītāju apmācību, lai izvairītos no kravu sabojāšanas un ceļu satiksmes pārkāpumu izdarīšanas, 2016.gadā šie izdevumi sastādīja 62 288 EUR, bet 2018.gadā tie bija 18 473 EUR.
5. Uzņēmuma vadītājam jāizvērtē pamatlīdzekļu vecums un īpatsvars katram uzņēmuma saimnieciskās darbības virzienam. Lai palielinātu kokapstrādes darbības virziena ieņēmumus, ir jāveic kokapstrādes darbības virziena pamatlīdzekļu atjaunošanu. Jauna zāģēšanas līnijas iegāde, atkarībā no komplektācijas, izmaksā 250 000 – 500 000 EUR, šī summa ir līdzvērtīga 3 – 6 jaunu kravas automašīnu iegādei.
6. Lai samazinātu debitoru parādu iekasēšanas ilgumu, ir jāpārslēdz sadarbības līgumi samazinot rēķinu apmaksas termiņu līdz 15 dienām, vai jāsniedz autotransporta pakalpojumi pēc priekšapmaksas saņemšanas, tas nodrošinās arī kreditoru aprītes ilguma samazināšanu.
7. SIA “Head” valdei jāizvērtē uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rādītāji un jāpieņem lēmums izdevumu samazināšanai, lai apturētu peļņas kritumu.
8. Autotransporta nozarē strādājošajiem mazajiem un mikro uzņēmumiem ir jāveido kopsabiedrības, lai palielinātu savas iespējas strādāt ar Eiropas loģistikas kompānijām, tādējādi palielinot savus ieņēmumus.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Atrill, P. (2017). Financial Management for decision makers. England, Harlow: Pearson
2. Autopārvadājumu likums (spēkā esošā redakcija, 01.03.2018. – 31.12.2018.). Latvijas Vēstnesis 138 (421), 12.09.1995.. [skatīts 27.09.2019.]. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=36720>
3. Brigham, F., E., Houston, F., J. (2013). Fundamentals of Financial Management. USA, Mason: South-Western Cengage Learning.
4. Chain of custody certification FSC and PEFC, Exova BMTarde, Elektroniskais resurss [skatīts: 27.09.2019]. Pieejams: https://bmtrada.lv/wp-content/uploads/2012/10/New_Chain-of-Custody-Factsheet.pdf
5. Eiropas Parlamenta un Padomes regula Nr.1071/2009. Elektroniskais resurss. [Skatīts 22.11.2019.]. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1071&from=LV>
6. Eiropas Revīzijas Palāta (2018). Ceļā uz veiksmīgu transporta nozari Eiropas Savienībā: risināmas problēmas. Vispārējā stāvokļa apskats. Elektronisks resurss. [skatīts 29.11.2019.]. Pieejams: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/LR_TRANSPORT/LR_TRANSPORT_LV.pdf
7. “Ford” prezentējis elektrisko kravas vilcēju konkurencei ar Tesla Semi. (2018). Delfi auto. Elektronisks resurss. [skatīts 29.11.2019.]. Pieejams: <https://www.delfi.lv/auto/modelu-jaunumi-testi/ford-prezentejis-elektrisko-kravas-vilceju-konkurencei-ar-tesla-semi.d?id=50416439>
8. Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums (spēkā esošā redakcijā). Latvijas vēstnesis, 222 (5540), 12.11.2015. [skatīts 15.10.2019.]. Pieejams: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=277779#p5>
9. Jaunzeme, J.S. (2016). Starptautiskie finanšu pārskatu standarti: standartu apkopojums un pielietojuma piemēri. Rīga: Lietišķās informācijas dienests.

10. Konvencija par kravu starptautisko autopārvadājumu līgumu (CMR) (spēkā esoša redakcija, 19.05.1956.). Latvijas Vēstnesis, 3 (134), 12.01.1994., [skatīts 03.10.2019.]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/673>
11. Korsaka, T. (2019). Daudzveidīgais EBIT...9 vairāk vai mazāk zināmi EBIT veidi. *Bilance*, (9), 30 – 33.
12. Krogzeme, H. (2013). *Komersantu darbības analīze un kontrole*. Rīga: RTU Izdevniecība.
13. Leibus, I. (2016). *Pašnodarbināto grāmatvedība un nodokļi*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests.
14. Leibus, I., (2019). *Uzņēmuma darbības uzsākšana, grāmatvedība un nodokļi*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests.
15. Leibus, I., Pētersone, I., Jesemčika, A., Svarinska, A., Grigorjeva, R. (2016). *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests.
16. Leibus, I., Pētersone, I., Jesemčika, A., Svarinska, A., Grigorjeva, R. (2018). *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests.
17. Leitāne, L. *Uzņēmuma finanšu rādītāju analīzes metodes skolēnu zinātniski pētnieciskajos darbos. Mācību materiāls*. [skatīts 25.10.2019.] Pieejams: https://www.bvef.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/evf/Skoleniem/skoleni_2015/LL_Skoleniem.pdf
18. LR Ministru kabineta noteikumi Nr.334 “Akcīzes preču pārvietošanas paziņojuma aizpildīšanas un iesniegšanas kārtība uz autoceļa izveidotajā robežšķērsošanas vietā” (spēkā esošā redakcija, 20.07.2019.) Latvijas Vēstnesis, 146, 19.07.2019., [skatīts 26.11.2019.]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/308242-akcizes-precu-parvietosanas-pazinojuma-aizpildisanas-un-iesniegsanas-kartiba-uz-autocela-izveidotaja-robezskersosanas>
19. LR Ministru kabineta noteikumi Nr.775 “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi” (spēkā esošā redakcija, 22.12.2015.) Latvijas Vēstnesis, 253 (5571), 29.12.2015., [skatīts 01.10.2019.]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278844-gada-parskatu-un-konsolideto-gada-parskatu-likuma-piemerosanas-noteikumi>

20. Lursoft datubāzes. Elektroniskais resurss. [skatīts. 24.11.2019.]. Pieejams:
<https://www.lursoft.lv/uznemumu-meklesana/>
21. Maynard, J. (2017). Financial accounting, reporting & analysis. USA, New York: Oxford University Press.
22. “Nozares ziņojums: Sauszemes kravas pārvadājumi un pasažieru transports”. (2018). Nacionālās attīstības plāns 2020. Elektroniskais resurss. [skatīts 27.11.2019.]. Pieejams:
http://www.lbas.lv/scripts/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/Transporta_nozares_zinojums_2018.pdf
23. Pallogs SIA. Elektroniskais resurss. [skatīts 04.10.2019.]. Pieejams:
<http://www.pallogs.lv/pallogs/startpage>
24. Paupa, V., Šneidere, R. (2008). Uzdevumu krājums finanšu analīzē. Rīga. Baltimoras konsultāciju centrs.
25. Regulation (EC) No 1072/2009 of the European Parliament and of the Council. Elektroniskais resurss [skatīts 22.11.2019.]. Pieejams:
<http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1072/oj>
26. Revīzijas pakalpojumu likums (spēkā esošā redakcija, 18.07.2018.). Latvijas Vēstnesis, 78 (2465), 22.05.2001., [skatīts 02.10.2019]. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=20946>
27. Rode, O. (2019). Rentabilitāte – kā to analizēt un kam pievērst uzmanību? iFinances, (8), 40 – 43.
28. Rurāne, M. (2007). Uzņēmuma finanses. Rīga. Apgāds “Jumava”
29. Rurāne, M. (2019). Finanšu pārvaldība un analīze. Rīga: Izdevniecība Avots.
30. Saksonova, A. (2012). Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmuma finanšu lēmumu pieņemšanā. Rīga: Info Tilts.
31. Shields, G. (2018). Accounting principles. Leipzig: Amazon Distribution.
32. Šneidere, R. (2009). Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai. Rīga: Lietišķās informācijas dienests.

33. "Transports Latvijā 2019". Statistisko datu krājums. Elektroniskas resurss. [skatīts 26.11.2019.]. Pieejams: https://www.csb.gov.lv/sites/default/files/publication/2019-08/Nr_17_Transports_Latvija_2019_%2819_00%29_LV_EN.pdf
34. Trumpe, R. (2019). Likviditātes pieskatīšana. iFinances, (3), 38 - 41.
35. Станиславчик, Е. Н. (2008). Финансовый менеджмент. Москва: Дело и сервис.

PIELIKUMI

SIA "Pallogs" Peļņas vai zaudējumu aprēķinu rādītāji (2016 – 2018), EUR

Rādītāja nosaukums	2016	2017	2018
Neto apgrozījums	12 027 955	11 559 940	13 490 509
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-8 998 225	-9 510 276	-11 977 458
Bruto peļņa vai zaudējumi	3 029 730	2 049 664	1 513 051
Pārdošanas izmaksas	-1 555 865	-1 277 626	-1 135 801
Administrācijas izmaksas	-94 709	-89 142	-97 635
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	125 072	302 827	545 958
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	-107 705	-36 081	-46 823
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	1 396 523	949 642	778 750
Procentu maksājumi	-45 222	-55 637	-85 487
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	1 351 301	894 005	693 263
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1 351 301	894 005	693 263
Nekustāmā īpašuma nodoklis	0	0	0
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	-190 591	-60 437	-11 580
Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	-23 013	127 366	0
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	1 137 697	960 934	681 683

SIA "Pallogs" Balances Aktīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

AKTĪVS	2016	2017	2018
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Nemateriālie ieguldījumi			
Attīstības izmaksas		2 966	2 966
KOPĀ:	0	2 966	2 966
Pamatlīdzekļi			
Nekustamie īpašumi			
a) zemesgabali, ēkas un inženierbūves	54 231	54 231	54 231
Pārējie PL un inventārs	2 438 026	3 444 068	4 819 970
Ilgtermiņa ieguldījumi nomātos PL	160 066	181 534	193 487
PL izveidošana un nepabeigtie celtn. objektu izmaksas	327 954	333 074	0
I.KOPĀ:	2 980 277	4 012 907	5 067 688
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi			
Līdzdalība radnieciskās sabiedrības kapitālā	2 846	0	0
	2 846	0	0
1.iedaļas kopsumma	2 983 123	4 015 873	5 070 654
2.APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	212 933	309 835	330 894
Avansa maksājumi par krājumiem	364 400	210 805	108 346
I.KOPĀ:	577 333	520 640	439 240
II. Debitori			
Preču saņēmēju parādi	1 682 333	2 039 727	1 787 553
Radniecīgo sabiedrību parāds	586 459	490 594	1 717 394
Citi debitori	66 048	284 148	156 723
Nākamo periodu izdevumi	32 928	49 652	93 899
II.KOPĀ:	2 367 768	2 864 121	3 755 569
IV. Naudas līdzekļi	173 688	10 006	20 603
2.iedaļas kopsumma	3 118 789	3 394 767	4 215 412
BILANCE	6 101 912	7 410 640	9 286 066

SIA "Pallogs" Balances Pasīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

PASĪVS	2016	2017	2018
1.PAŠU KAPITĀLS			
Akciju vai daļu kapitāls	2 844	2 844	2 844
Rezerves	5 659	5659	5 659
Nesadalītā peļņa			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	2 257 586	2 617 283	2 998 217
b) pārskata gada peļņa	1 137 697	960 934	681 683
1.Iedaļas kopsumma	3 403 786	3 586 720	3 688 403
2.UZKRĀJUMI			
Citi uzkrājumi	0	0	0
2.Iedaļas kopsumma	0	0	0
3.KREDITORI			
I. Ilgtermiņa kreditori			
Atliktā nodokļa saistības	127 366	0	0
Citi aizņēmumi	1 281 921	1 809 023	2 264 074
I.KOPĀ:	1 409 287	1 809 023	2 264 074
II. Īstermiņa kreditori			
Aizņēmumi no kredītiestādēm	0	249 552	247 535
Citi aizņēmumi	614 624	790 273	990 963
Norēķini par saņemtajiem avansiem	0	0	251 065
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	351 419	626 580	1 179 804
Parādi radniecīgajām sabiedrībām	59 743	15 780	257 404
Nodokļi un sociālā nodrošinājuma maksājumi	87 717	122 411	108 063
Pārējie kreditori	101 769	116 240	138 773
Uzkrātās saistības	73 567	94 061	112 982
Neizmaksātās dividendes	0	0	47 000
II.KOPĀ:	1 288 839	2 014 897	3 333 589
3.iedaļas kopsumma	2 698 126	3 823 920	5 597 663
BILANCE	6 101 912	7 410 640	9 286 066

SIA "IVI Trans" Peļņas vai zaudējumu aprēķinu rādītāji (2016 – 2018), EUR

Rādītāja nosaukums	2016	2017	2018
Neto apgrozījums	3 743 061	3 952 405	3 464 784
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-3 542 264	-3 848 467	-3 274 205
Bruto peļņa vai zaudējumi	200 797	103 938	190 579
Administrācijas izmaksas	-157 283	-148 632	-131 039
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	47 036	57 224	48 178
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	-82 263	-79 258	-23 876
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	8 287	-66 728	83 842
Procentu ieņēmumi	29 739	28 571	25 083
Procentu maksājumi	-71 413	-64 664	-46 172
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	-33 387	-102 821	62 753
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	-33 387	-102 821	62 753
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	0	-2 591	-1 442
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	-33 387	-105 412	61 311

SIA "IVI Trans" Balances Aktīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

AKTĪVS	2016	2017	2018
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Nemateriālie ieguldījumi			
Citi nemateriālie ieguldījumi	1 823	905	359
KOPĀ:	3 839	2 922	2 377
Pamatlīdzekļi			
Pārējie PL un inventārs	1 376 468	1 232 466	724 483
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	5 000	0	0
I.KOPĀ:	1 381 468	1 232 466	724 483
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi			
Aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un vadībai	541 700	490 200	444 300
	541 700	490 200	444 300
1.iedaļas kopsumma	1 927 007	1 725 588	1 171 160
2.APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	29 451	43 650	29 175
I.KOPĀ:	29 451	43 650	29 175
II. Debitori			
Preču saņēmēju parādi	388 450	293 368	216 548
Citi debitori	19 761	24 283	29 235
Nākamo periodu izdevumi	16 376	15 002	9 157
Uzkrātie ieņēmumi	7 992	0	14 920
II.KOPĀ:	432 579	332 653	269 860
III. Naudas līdzekļi	110 678	88 082	38 753
2.iedaļas kopsumma	572 708	464 385	337 788
BILANCE	2 499 715	2 189 973	1 508 948

SIA "IVI Trans" Bilances Pasīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

PASĪVS	2016	2017	2018
1.PAŠU KAPITĀLS			
Akciju vai daļu kapitāls	5 122	5 122	5 122
Rezerves			
Nesadalītā peļņa			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	288 617	115 318	0
b) pārskata gada peļņa	-33 387	-105 412	61 311
1.Iedaļas kopsumma	260 352	15 028	66 433
3.KREDITORI			
I. Ilgtermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	972 400	858 081	378 539
I.KOPĀ:	972 400	858 081	378 539
II. Īstermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	582 165	505 346	399 755
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	366 242	377 324	319 199
Nodokļi un sociālā nodrošinājuma maksājumi	259 635	375 131	303 478
Pārējie kreditori	19 909	19 152	16 235
Uzkrātās saistības	36 897	24 249	23 291
Neizmaksātās dividendes	99	13 645	0
II.KOPĀ:	1 264 947	1 314 847	1 061 958
3.iedaļas kopsumma	2 237 347	2 172 928	1 440 497
BILANCE	2 497 699	2 187 956	1 506 930

SIA "Liss" Peļņas vai zaudējumu aprēķinu rādītāji (2016 – 2018), EUR

Rādītāja nosaukums	2016	2017	2019
Neto apgrozījums	691 232	784 968	785 998
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-571 144	-659 995	-669 238
Bruto peļņa vai zaudējumi	120 088	124 973	116 760
Administrācijas izmaksas	-62 578	-58 886	-72 656
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	6 814	65	13 639
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	-9 419	-8 763	-8 205
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	54 905	57 389	49 538
Procentu maksājumi	-606	-1 726	-2 039
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	54 299	55 663	47 499
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	54 299	55 663	47 499
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	-16 097	-8 724	-2 022
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	38 202	46 939	45 477

SIA "Liss" Balances Aktīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

AKTĪVS	20 16	20 17	20 18
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Pamatlīdzekļi			
Pārējie PL un inventārs	52 575	128 687	154 379
I.KOPĀ:	52 575	128 687	154 379
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi			
Pārējie vērtspapīri un ieguldījumi	4 652	4 169	4 367
	4 652	4 169	4 367
1.iedaļas kopsumma	57 227	132 856	158 746
2.APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	5 489	6 768	6 877
Avansa maksājumi par krājumiem	5 453	548	593
I.KOPĀ:	10 942	7 316	7 470
II. Debitori			
Preču saņēmēju parādi	154 608	121 993	182 392
Citi debitori	18 642	21 653	29 133
Īstermiņa aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un valdei	0	300	0
Nākamo periodu izdevumi	4 529	6 471	6 904
Uzkrātie ieņēmumi	564	1 568	0
II.KOPĀ:	178 343	151 985	218 429
III. Naudas līdzekļi	109 112	152 069	185 832
2.iedaļas kopsumma	298 397	311 370	411 731
BILANCE	355 624	444 226	570 477

SIA "Liss" Balances Pasīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

PASĪVS	20 16	20 17	20 18
1.PAŠU KAPITĀLS			
Akciju vai daļu kapitāls	2 840	2 840	2 840
Rezerves			
Nesadalītā peļņa			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	187 145	225 347	238 240
b) pārskata gada peļņa	38 202	46 939	45 477
1.Iedaļas kopsumma	228 187	275 126	286 557
2.UZKRĀJUMI			
Citi uzkrājumi	6 754	0	0
2.Iedaļas kopsumma	6 754	0	0
3.KREDITORI			
I. Ilgtermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	0	47 413	61 792
Neizmaksātās dividendes	0	0	490
I.KOPĀ:	0	47 413	62 282
II. Īstermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	8 121	17 859	27 575
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	107 075	87 597	175 300
Nodokļi un sociālā nodrošinājuma maksājumi	1 461	5 123	1 329
Pārējie kreditori	4 026	2 113	5 629
Uzkrātās saistības	0	8 995	11 805
II.KOPĀ:	120 683	121 687	221 638
3.iedaļas kopsumma	120 683	169 100	283 920
BILANCE	355 624	444 226	570 477

**SIA''SVS Transports'' Peļņas vai zaudējumu aprēķinu rādītāji (2016 – 2018),
EUR**

Rādītāja nosaukums	2016	2017	2018
Neto apgrozījums	2 612 492	2 803 923	3 367 196
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-2 514 695	-2 673 598	-2 984 477
Bruto peļņa vai zaudējumi	97 797	130 325	382 719
Administrācijas izmaksas	-203 551	-172 649	-126 961
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	202 487	179 852	116 603
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	-43 230	-63 833	-7 028
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	53 503	73 695	365 333
Procentu maksājumi	-17 320	-20 427	-2 285
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	36 183	53 268	340 048
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	36 183	53 268	340 048
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	-37 672	-9 040	-3 006
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	-1 489	44 228	33 042

SIA "SVS Transports" Balances Aktīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

AKTĪVS	2016	2017	2018
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Pamatlīdzekļi			
Nekustamie īpašumi			
a) zemesgabali, ēkas un inženierbūves	134 025	125 948	206 970
b) ieguldījuma īpašumi	89 098	89 098	0
Tehnoloģiskās iekārtas un ierīces	1 347 666	1 756 638	2 144 794
Pārējie PL un inventārs	9 694	9 599	5 333
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem			
I.KOPĀ:	1 580 483	1 981 283	2 357 097
1.iedaļas kopsumma	1 580 483	1 981 283	2 357 097
2.APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	34 597	37 340	47 096
Avansa maksājumi par krājumiem	3 087	0	0
I.KOPĀ:	37 684	37 340	47 096
II. Debitori			
Preču saņēmēju parādi	330 359	302 177	462 908
Citi debitori	18 412	45 380	23 952
Nākamo periodu izdevumi	31 211	37 236	21 384
II.KOPĀ:	379 982	384 793	508 244
III. Naudas līdzekļi	3 808	142 908	52 117
2.iedaļas kopsumma	421 474	565 041	607 457
BILANCE	2 001 957	2 546 324	2 964 554

SIA “SVS Transports” Balances Pasīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

PASĪVS	2016	2017	2018
1.PAŠU KAPITĀLS			
Akciju vai daļu kapitāls	42 500	42 500	42 500
Rezerves			
Nesadalītā peļņa			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	960 703	888 214	755 442
b) pārskata gada peļņa	-1 489	44 228	337 042
1.Iedaļas kopsumma	1 001 714	974 942	1 134 984
3.KREDITORI			
I. Ilgtermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	413 286	779 921	973 694
I.KOPĀ:	413 286	779 921	973 694
II. Īstermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	348 617	537 611	613 486
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	140 648	142 065	119 382
Nodokļi un sociālā nodrošinājuma maksājumi	22 790	13 297	26 932
Pārējie kreditori	43 738	54 155	50 572
Uzkrātās saistības	18 427	31 596	32 767
Neizmaksātās dividendes	12 737	12 737	12 737
II.KOPĀ:	586 957	791 461	855 876
3.iedaļas kopsumma	1 000 243	1 571 382	1 829 570
BILANCE	2 001 957	2 546 324	2 964 554

SIA "Disa - M" Peļņas vai zaudējumu aprēķinu rādītāji (2016 – 2018), EUR

Rādītāja nosaukums	2016	2017	2018
Neto apgrozījums	2 894 042	3 674 980	3 073 924
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-1 777 457	-2 050 465	-1 388 667
Bruto peļņa vai zaudējumi	1 116 585	1 624 515	1 685 257
Pārdošanas izmaksas	-1 075 909	-1 349 036	-1 262 246
Administrācijas izmaksas	-71 493	-83 379	-91 742
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	266 597	135 873	17 9042
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	-13 267	-72 958	-119 195
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	-894 072	-1 369 500	-1 294 141
Procentu maksājumi	-3 395	-97 54	-12 508
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	219 118	245 261	378 608
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	219 118	245 261	378 608
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	-10 116	-6 669	-2 488
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	209 002	238 592	376 120

SIA "Disa - M" Balances Aktīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

AKTĪVS	2016	2017	2018
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Pamatlīdzekļi			
Pārējie PL un inventārs	836 418	1 329 071	952 233
I.KOPĀ:	836 418	1 329 071	952 233
1.iedaļas kopsumma	836 418	1 329 071	952 233
2.APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	9 852	10 172	4 566
Avansa maksājumi par krājumiem	956	3 585	10 217
I.KOPĀ:	10 808	13 757	14 783
II. Debitori			
Preču saņēmēju parādi	328 768	458 626	344 925
Citi debitori	10 874	35 023	17 288
Nākamo periodu izdevumi	24 239	28 024	24 269
Īstermiņa finanšu ieguldījumi			
II.KOPĀ:	363 881	521 673	386 482
III. Īstermiņa finanšu ieguldījumi			
Īstermiņa finanšu ieguldījumi	0	0	239 548
III.KOPĀ:	0	0	239 548
IV Naudas līdzekļi	80 787	15 932	66 590
2.iedaļas kopsumma	455 476	551 362	707 403
BILANCE	1 291 894	1 880 433	1 659 636

SIA "Disa - M" Bilances Pasīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

PASĪVS	2016	2017	2018
1.PAŠU KAPITĀLS			
Akciju vai daļu kapitāls	256 080	256 080	256 080
Rezerves			
Nesadalītā peļņa			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	333 384	491 490	277 501
b) pārskata gada peļņa	209 002	238 592	376 120
1.Iedaļas kopsumma	798 466	986 162	909 701
3.KREDITORI			
I. Ilgtermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	234 605	515 598	389 254
Neizmaksātās dividendes			
I.KOPĀ:	234 605	515 598	389 254
III. Īstermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	98 770	181 479	205 652
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	42 293	70 604	27 237
Nodokļi un sociālā nodrošinājuma maksājumi	18 211	10 340	15 708
Pārējie kreditori	98 199	114 800	110 334
Uzkrātās saistības	1 350	1 450	1 750
II.KOPĀ:	258 823	378 673	360 681
3.iedaļas kopsumma	493 428	894 271	749 935
BILANCE	1 291 894	1 880 433	1 659 636

SIA "Head" Peļņas vai zaudējumu aprēķinu rādītāji (2016 – 2018), EUR

Rādītāja nosaukums	2016	2017	2018
Neto apgrozījums	10 004 905	11 403 863	13 894 666
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-8 326 668	-10 714 277	-13 467 185
Bruto peļņa vai zaudējumi	1 678 237	689 586	427 481
Administrācijas izmaksas	-294 092	-250 811	-239 806
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	37 436	340 352	543 434
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	-179 741	-285 032	-177 446
Peļņa vai zaudējumi pirms procentu maksājumiem	1 241 840	494 095	553 663
Procentu ieņēmumi	8 631	3 264	2 871
Procentu maksājumi	-129 569	-162 928	-138 655
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	1 120 902	334 431	417 879
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1 120 902	334 431	417 879
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	-86 640	-29 759	-1 815
Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	-92 941	335 072	0
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi	941 321	639 744	416 064

SIA "Head" Balances Aktīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

AKTĪVS	2016	2017	2018
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Pamatlīdzekļi			
Pārējie PL un inventārs	4 552 048	4 714 071	3 812 560
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	0	20 000	0
I.KOPĀ:	4 552 048	4 734 071	3 812 560
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi			
Pārējie aizdevumi un citi ilgtermiņa debitori	55 454	29 774	86 302
	55 454	29 774	86 302
1.iedaļas kopsumma	4 607 502	4 763 845	3 898 862
2.APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	47 081	43 875	75 404
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	0	0	131 893
I.KOPĀ:	47 081	43 875	207 297
II. Debitori			
Preču saņēmēju parādi	1 220 919	1 606 662	2 221 928
Citi debitori	13 798	119 115	140 009
Nākamo periodu izdevumi	15 000	17 364	24 810
Uzkrātie ieņēmumi	41 066	56 535	80 457
II.KOPĀ:	1 290 783	1 799 676	2 467 204
III. Naudas līdzekļi	1 096 847	1 370 853	1 167 835
2.iedaļas kopsumma	2 434 711	3 214 404	3 842 336
BILANCE	7 042 213	7 978 249	7 741 198

SIA "Head" Balances Pasīva rādītāji (2016 – 2018), EUR

PASĪVS	2016	2017	2018
1.PAŠU KAPITĀLS			
Akciju vai daļu kapitāls	56 800	56 800	56 800
Rezerves			
Nesadalītā peļņa			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	1 259 718	2 085 539	2 613 683
b) pārskata gada peļņa	941 321	639 744	416 064
1.Iedaļas kopsumma	2 257 839	2 782 083	3 086 547
3.KREDITORI			
I. Ilgtermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	3 024 488	3 493 048	2 153 691
Atliktā nodokļa saistības	335 072	0	0
I.KOPĀ:	3 359 560	3 493 048	2 153 691
IV. Īstermiņa kreditori			
Citi aizņēmumi	999 107	911 425	1 431 008
Norēķini par saņemtajiem avansiem	2 293	5 203	7 356
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	266 967	617 525	800 369
Nodokļi un sociālā nodrošinājuma maksājumi	60 875	35 708	43 325
Pārējie kreditori	43 895	60 942	109 620
Uzkrātās saistības	51 677	72 315	109 282
II.KOPĀ:	1 424 814	1 703 118	2 500 960
3.iedaļas kopsumma	4 784 374	5 196 166	4 654 651
BILANCE	7 042 213	7 978 249	7 741 198

Galvojums

Ar šo es galvoju, ka **Bakalaura darbs**

“Autotransporta pakalpojumu nozares uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rezultātu analīze.”

ir izstrādāts patstāvīgi, tajā nav pieļauts citu personu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums vai plaģiāts – citas personas radošās darbības rezultātu tālākā paušana savā vārdā. No citiem avotiem ņemtajiem darbiem, definējumiem un citātiem darbā ir uzrādītas atsauces. Izmantoti citu autoru pētījumu rezultāti un datu avoti ir norādīti atsaucēs. Darbs nekad nav publicēts un pirmo reizi tiek iesniegts aizstāvēšanai Valsts noslēguma pārbaudījumu komisijā.

Apliecinu, ka EKA *Moodle* sistēmā augšupielādētā darba teksts ir identisks papīra formātā iesniegtā darba tekstam.

_____ / Arnita Skrīvele/

20__ . gada _____